

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDAȚIA "ROMÂNIA DE MĂINE"

OPINIA PUBLICĂ, DEMOCRAȚIA ȘI STATUL DE DREPT ÎNCREDEREA PE TIMP DE CRIZĂ

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

Sondajele de opinie publică și-au afirmat de mult utilitatea deși, aproape de fiecare dată, rezultatele lor intră și în conul de umbră al îndoielilor. Depinde, se înțelege, de temele abordate, precum și de cei ce receptează și, mai ales, "interpretează" rezultatele. În cazul temelor de interes general, cum ar fi viața democratică, starea social-economică a oamenilor, vitalitatea statului de drept, securita-

tea națională, conflictele armate (din orice zonă a lumii) ș.a., se constată frecvent un anumit grad de convergență a opiniilor chiar dacă este vorba despre zone diferite ale lumii. Constatarea este valabilă în situații normale, ca și în stări de criză; pentru cercetătorul social, situațiile critice, în oricare din problemele mai înainte invocate, devin mai evidente și nuanțat sesizabile, măsurabile; deci, posibil a fi analizate

cât mai apropiat de starea reală de fapte, ceea ce deschide calea - mereu necesară în știință - a obiectivității și realismului.

Părerile despre sondajele de opinie, oricare ar fi tema lor, sunt desigur diverse, contradictorii și, oricâte rezerve s-ar exprima față de o asemenea metodă de cunoaștere socială, utilitatea ei este totuși larg recunoscută, cu condiția însă de a fi apreciată corect; nici supraevaluată, nici subevaluată. Michael Schudson, profesor de Teoria comunicării și sociologie la Universitatea California din San Diego, scrie: "Pentru prea mulți cetățeni, opinia publică este formată din preferințe și valori individuale; nu ar mai lipsi decât tehnica adecvată constatării acestora. Pe de altă parte, mulți teoreticieni ai democrației consideră că opinia publică este o opinie formată în public, adică prin cumpănirea colectivă a unor probleme de interes comun, ea nefiind deci un set de semne sau zgomote aprobative sau dezaprobativ la care se ajunge individual și care sunt exprimate individual".

(Continuare în pag. 6)

PLEDOARIE PENTRU LIMBAJ ÎN ȘTIINȚĂ

Acad. ȘTEFAN MILCU

Limbajul constituie unul dintre principalele canale de comunicare a gândirii, observațiilor, interpretărilor și aplicațiilor în toate disciplinele științifice. Această definiție include atât limbajul scris, cât și oral, ocupând în acest fel un rol hotărâtor în comunicarea descoperirilor teoretice fundamentale, aplicative și de dezvoltare.

Prin limbaj se transmit informațiile care rezultă din activitatea de cercetare în știință, folosindu-se în acest scop limba, care reprezintă la rândul ei un ansamblu de semne și simboluri într-o structură constituită, gramaticală, fonetică și lexicală.

Este surprinzător că s-a acordat un loc mai puțin important rolului limbajului și limbii în știință, în comparație cu diferite categorii artistice și literare. A intervenit în această situație relația dintre limbajul natural și cel formalizat, cu ajutorul informației și matematicii. Au intervenit, de asemenea, și termenii folosiți în diferite ramuri ale științelor.

În propria mea formație științifică, am fost martorul tentativelor și disputelor unor medici savanți care au criticat calitatea defectuoasă a limbajului științific în unele discipline, propunând eliminarea neologismelor și așa-zisa purificare a limbajului prin folosirea termenului uzual sau din limba populară. Eșecul acestor tentative a favorizat adoptarea limbajului formalizat care a facilitat intercomunicarea corectă a conținutului unei lucrări științifice. Acest proces este în deplină dezvoltare, facilitând, de asemenea, comunicarea la distanță, telemetria fenomenelor, așa cum o vedem în zborurile spațiale.

Corespondența semnelor și a simbolurilor cu fenomenele observate în desfășurarea investigațiilor a conferit limbajului particularități care influențează calitativ și stilul utilizabil în transmiterea datelor prin limbaj. S-a constituit astfel o unitate între stil și limbaj, așa cum o demonstrează prezentarea diferențiată a comunicărilor, rapoartelor, recenziilor și discuțiilor în colocvii, mese rotunde etc. Aceste particularități ale stilului și limbajului în știință au impus o exigență în exprimare și necesitatea unei culturi umaniste care oferă elementele necesare în însușirea unui limbaj literar, integrat cu specificul stilului științific.

Un veritabil laborator de creație

Convorbire cu acad. RADU P. VOINEA
Președintele Consiliului de Științe Tehnice
și Tehnologice al Fundației "România de Măine"

pag. 3

O STRATEGIE ALTERNATIVĂ PENTRU REFORMA ECONOMICĂ

În dialog: academicianul ANGHEL N. RUGINĂ

"Cu plăcere accept să particip la continuarea dialogului sub orice formă. Lămurirea problemelor și o mai bună soluționare a acestora în practică, pentru binele poporului, sunt țelul final."

În revista "Opinia națională" nr. 44 din 28 februarie 1994, domnul prof. univ. dr. Mihai Părăluță a avut amabilitatea să examineze planul de refacere și stabilizare a economiei românești prelucrat de acest autor și publicat parțial în aceeași revistă nr. 39, 40, 41, 42 și 43 sub titlul "Teoria și practica economică în epoca de tranziție și după" (1993).

Sunt recunoscător domnului deputat Mihai Părăluță pentru atenția acordată și timpul luat în examinarea materialului. În prima parte a prezentării domniei sale, conținutul

planului este redat sumar, corect dar nu complet, probabil fiindcă nu a avut la dispoziție întregul text. La fel se pare că nu a avut ocazia să răsfoiască și cartea "PRINCIPIA OECONOMICA", apărută în traducere românească, Editura Academiei Române (1993).

În orice caz, unele observații sau concluzii nu sunt în acord nici cu spiritul și nici cu textul complet al planului. Pe acestea dorim să le clarificăm, atât cât este posibil, în răspunsul de față.

(Continuare în pag. 4-5)

BRÂNCUȘI

"Capodoperele lui Brâncuși sunt solidare cu universul formelor plastice și al mitologiei populare românești... Brâncuși n-a imitat formele deja existente, n-a copiat folclorul. Dimpotrivă, el a înțeles că izvorul tuturor acestor forme arhaice - acelea ale artei populare din țara sa, cât și acelea ale protoistoriei balcanice, și mediteraneene sau ale artei primitive africane sau oceanice - erau adânc înrădăcinate în trecut; și, totodată, a înțeles că această sursă primordială nu avea nimic comun cu istoria clasică a sculpturii, pe care a cunoscut-o, ca și contemporanii săi, în timpul tinereții, la București, München și Paris. Geniul lui Brâncuși ține de faptul că a știut unde să caute adevărata sursă a formelor pe care se simțea capabil să le creeze".

Mircea Eliade

Publicăm în acest număr reproducerea unor opere ale genialului artist român.

COLEGIILE

REVISTEI "OPINIA NAȚIONALĂ"

Colegiul pentru reformă și relansarea economiei naționale:

- Acad. Alexandru Bărlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof. dr. Constantin Ionete
- Prof. dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Zanfir
- Prof. dr. Mircea Druc
- Prof. dr. Alexandru Albu
- Prof. dr. Mihai Părăluță
- Prof. dr. Gheorghe Zaman
- Prof. dr. Petre Mălcome
- Prof. dr. Gheorghe Răboacă

Colegiul pentru problemele științei și învățământului:

- Acad. Ștefan Milcu
- Acad. Radu Voinea
- Acad. Ștefan Pascu
- Acad. Ion Coteanu
- Acad. Cristofor Simionescu
- Acad. Ștefan I. Ștefănescu
- Prof. dr. Liviu Maior
- Prof. dr. Grigore Brâncuș
- Prof. dr. Emil Tocaci
- Prof. dr. doc. Grigore Posea
- Prof. dr. Gheorghe Secară
- Prof. dr. g-ral (rez.) Emil Mihuleac

Colegiul pentru problemele culturii și artei:

- Acad. Eugen Simion
- Acad. Alexandru Boboc
- Radu Beligan
- Grigore Vieru
- Paul Everac
- Dinu Sărau
- Prof. dr. Ion Dodu Bălan
- Prof. dr. Victor Giuleanu
- Prof. dr. doc. Alexandru Tănase

Colegiul pentru ideea națională și socială în România:

- Prof. dr. Aurelian Bondrea
- Prof. dr. Mitropolit Antonie Plămădeală
- Prof. dr. Ioan Scurtu
- Adrian Păunescu
- Prof. dr. Ion Rebedeu

- Prof. dr. Ion Popescu
- Prof. dr. Gheorghe Cazan
- Prof. dr. Ion Tudosescu
- Prof. dr. Tiberiu Nicola
- Prof. dr. Virgil Constantinescu

Colegiul pentru doctrine politice și probleme ale relațiilor internaționale:

- Valentin Lipatti
- Prof. dr. Florea Duduță
- Prof. dr. Mircea Nicolaescu
- Prof. dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof. dr. Ion Zară
- Prof. dr. Constantin Mecu
- Prof. dr. Marin Nedelea
- Prof. dr. Constantin Vlad

Colegiul pentru problemele sănătății și protecției sociale:

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- G-ral dr. Gheorghe Niculescu - membru de onoare al Academiei Române

- Prof. dr. doc. Iulian Mincu
- Prof. dr. doc. Victor Ciobanu
- Prof. dr. Caius Traian Dragomir
- Prof. dr. Andrei Firică
- Prof. dr. Dorin Sarafoleanu
- Prof. dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof. dr. Ștefan Costea
- Prof. dr. Mihai Dumitrescu

Colegiul pentru problemele justiției, statului de drept și democrației:

- Acad. Valentin Georgescu
- Acad. Ion Filipescu
- Prof. dr. Vasile Gionea
- Prof. dr. Antonie Iorgovan
- Prof. dr. Adam Popescu
- Prof. dr. Nicolae Popa
- Prof. dr. Ion Neagu
- Prof. dr. Andrei Popescu
- Prof. dr. Ionel Cloșcă
- Prof. dr. Mihai Merfea
- Prof. dr. Mircea Stroia

Director:

Prof. dr. AURELIAN BONDREA

EVOLUȚIA ȘCOLII ROMÂNEȘTI

- Note de lectură -

Editura Didactică și Pedagogică din București a tipărit de curând tratatul de Istorie a învățământului din România, vol. II (o lucrare de 550 de pagini dintre care 45 de pagini ilustrate).

Lucrarea este o carte fundamentală care n-ar trebui să lipsească din nici o bibliotecă, fie școlară, fie personală a oricărui cadru didactic. Ea prezintă evoluția școlii românești de pe întreg cuprinsul țării, în perioada 1821-1918, inclusiv din teritoriile aflate sub dominație străină (Transilvania, Banatul, Bucovina, Basarabia, Dobrogea).

Cartea este rodul unei munci desfășurate mai mulți ani de către un colectiv larg de specialiști, avându-i coordonatori pe prof. dr. doc. Anghel Manolache și prof. dr. Gr. Pârnuță.

Cele patru capitole ale lucrării, corespunzătoare etapelor 1821-1848, 1848-1859, 1859-1877, 1878-1918, tratează politica și legislația școlară care au stat la baza organizării învățământului din perioadele respective, rețeaua școlară (învățământul elementar de la orașe și sate, învățământul secundar, învățământul superior, învățământul de specialitate, biblioteci școlare, învățământul pentru fete și cel seminarial), conținutul învățământului și se încheie cu medalioane consacrate organizatorilor de școli și reprezentanților gândirii pedagogice din etapa respectivă.

Sunt abordate teme ca: relațiile dintre teritoriile românești pe linie de învățământ, mărturie că Arcul Carpat n-a constituit o piedică în organizarea și evoluția școlii românești; învățământul pentru copii deficienți; studiul limbilor străine în școlile românești; rolul școlii în pregătirea Revoluției de la 1848 și contribuția cărturarilor transilvăneni la această nobilă acțiune și la pregătirea învățătorilor, la lămurirea poporului și atragerea lui de partea ideilor revoluției; participarea oamenilor școlii la campania unionistă din perioada 1856-1859, la războiul de independență, la răscoala din 1907, la marea epopee din 1916-1918, războiul de întregire a neamului ș.a.

De asemenea, în carte se prezintă pe larg dezvoltarea învățământului din Basarabia și Bucovina, spirijinul pe care România l-a acordat școlilor din peninsula balcanică, modul în care a fost organizată pregătirea personalului didactic, rolul social și politic al acestuia, rolul organizațiilor profesionale în făurirea unității spirituale a poporului român, rolul unor scriitori români în dezvoltarea școlii românești.

■ Prof. Ileana POPESCU-ARGEȘEL
Câmpulung Muscel

"MULT E DULCE ȘI FRUMOASĂ..." (XVII)

FERIȚI-VĂ DE FAUSSE-FRENDS!

Acad. ION COTEANU

E lucru știut că limbile, mai bine zis oamenii care le folosesc, împrumută cuvinte unele de la altele, de fapt vorbitorii unii de la alții. Odinioară, engleza a fost pur și simplu năpădită de cuvinte franțuzești. Astăzi, franceza e ea năpădită de englezisme. Speriați și vizibil enervați de acest fapt, unii intelectuali francezi au inventat cu vădită intenție ironică la adresa celor care se "pamează" după vorbe și expresii englezești termenul *franglais*.

Vecinătatea geografică și relațiile de tot felul dintre Franța și Anglia explică trecerile amintite, după cum relațiilor dintre români și greci de acum mai bine de o sută șaptezeci de ani li se datorează mulțimea de împrumuturi grecești care circulau în epoca în care noi și grecii luptam pentru independență.

Dar dacă în trecut trebuia să treacă un timp mai mult ori mai puțin îndelungat înainte ca unele cuvinte noi să fie adoptate, în zilele noastre, ele se preiau aproape spontan din presă, de la radio și de la televiziune. Tentația de a întrebuița cuvinte noi cu "iz" modern are la bază pe de o parte rapiditatea de transmitere a știrilor, iar pe de alta unele automatisme verbale dacă nu și prețiozități, poate nu totdeauna voite, dar... exprimate prin imitație.

Referindu-se la obligația gazetarului de a informa corect publicul, un cititor al unui foarte cunoscut cotidian cere să se respecte DEONTOLOGIA profesională. După cum se știe deontologie înseamnă "ce trebuie să facă cineva, cum să se comporte după regulile codului său profesional". Dar, oare toți cititorii aceluia ziar au o idee exactă despre deontologie? N-ar fi fost mai limpede să se fi spus - pur și simplu - că orice gazetar trebuie să respecte adevărul, să nu se abată nici cu o iotă de la el?

Într-un interviu privind organizarea și serviciile hotelurilor, reporterului i se spune că, dacă unele hoteluri nu respectă condițiile clasei lor, de fapt nu ale clasei, ci ale categoriei în care au fost incluse, vor fi DESCALIFICATE. Dacă nu e o greșeală de tipar - și probabil nu e - acest *desclasifica* vrea să spună "a trece într-o categorie inferioară", să zicem de la trei la două stele. Dar un element oarecare - hotel sau ce doriți - *desclasificat* înseamnă de fapt "lipsit de clasificare, fără nici o clasă", căci, de exemplu, *desfrunzit* este ceva "fără frunze", *despădurit* "loc din care s-au tăiat pădurile", *despotcovit* "(cal), căruia i s-au scos potcoavele", *destroienit* "loc de pe care s-a ridicat sau a fost spulberată zăpada" etc. etc. Iată

de ce *desclasificat*, de altminteri formație nouă, poate avea doar înțelesul "care nu mai are nici o clasă", pentru că și *descalificat*, așa de asemănător cu *desclasificat*, înseamnă "a nu mai avea calificare". Desigur nu faptul de a nu mai avea nici o clasă a vrut să spună cel ce a inventat acest termen.

Puteți întreba firește ce vină are reporterul. Una singură, aceea de a nu fi observat că în limba română nu există - deocamdată! - a *desclasifica*.

Înclinația de a utiliza cuvinte pompoase prinde însă pe mulți în mrejele ei. Altfel cum să ne explicăm faptul că unei persoane care solicita o locuință i se recomandă să și-o *depisteze* singură, ca și cum n-ar fi pripeput dacă i s-ar fi spus s-o *descopere* ori s-o *găsească*.

Dintr-o publicație cotidiană am fost informați recent că "prezidentului Snegur nu-i plac afacerile în *barter* cu România". Adică? Ce-o fi asta în *barter*? *Barter* e o vorbă englezească des folosită în acordurile comerciale. *Barterul* denumește schimbul direct de produse, nu pe bani, ci marfă pentru marfă. E drept că aceeași publicație (aprope de deontologie) spune după două-trei zile că *prezidentul* amintit nu a interzis *schimburile barter* cu România. Acum însă *schimburile* nu se mai fac în *barter*, ci fără în, și e ceva mai bine.

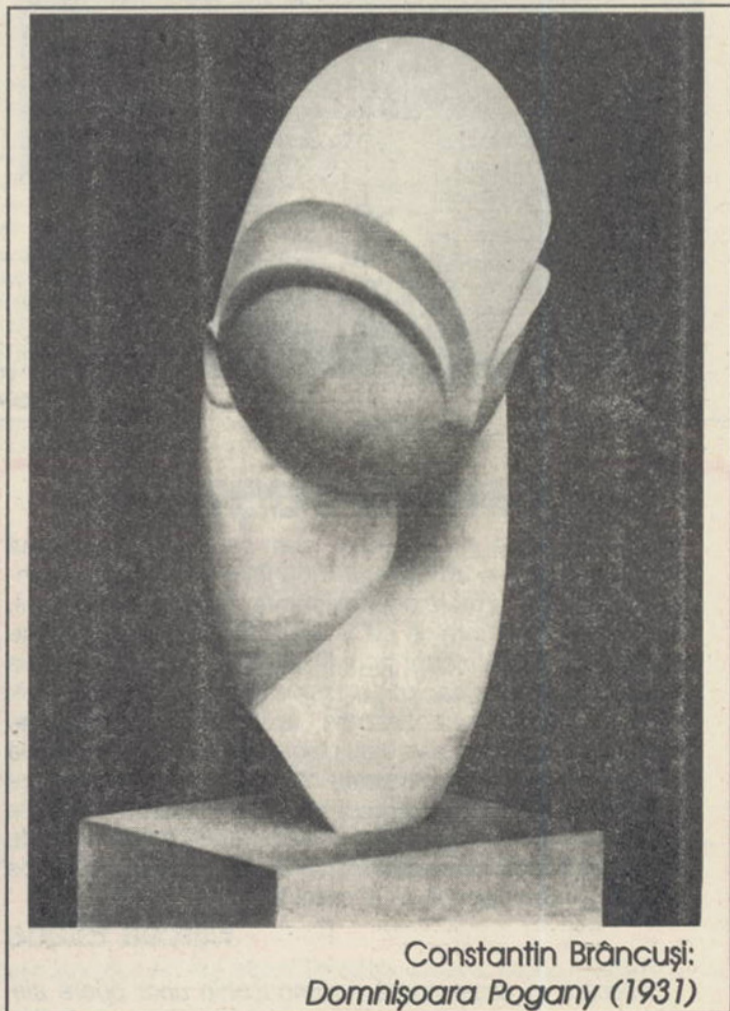
După ce la 13 martie un tanc

petrolier cipriot a luat foc în Bosfor, a trebuit să se întrerupă navigația. Credeți că s-a spus că nici un vas nu mai poate trece prin Bosfor? Nu, nici un vas, scrie ziarul care anunță accidentul, "nu mai poate tranzita zona calamitată". Dar dacă așa e mai pe englezește?... Și fiindcă tot a venit vorba despre folosirea fără prea mare respect față de cititor de cuvinte englezești de care nu avem nevoie, aflați că, într-o biată comună de la noi, a fost descoperit un *Killer* (du doi!) și că, așa cum îl vedeți aici scris, a fost pus în titlul unei notițe din care, ce-i drept, se înțelege că-i vorba de un "ucigaș" angajat contra cost. Și cum victima nu avea *body-guardzi*... *Body-guardzi* aceștia de ce-și zic ei înșiși așa nu am cunoștință, dar că nu-s o invenție nouă se știe, căci gardă personală există și altădată. Iată-o acum englezită păzind de *Killeri*!

Dar ca să încheiem pe o notă mai puțin tristă în conținut, să ne oprim o clipă la *embargoul informațional*. Un gazetar considerat vinovat de a fi publicat informații obținute pe căi interzise prin lege, declară că are intenția să ne reclame la o organizație internațională, fiindcă în România este supus *embargoului informațional*.

Unul dintre colegii mei se ocupă de mai mulți ani de ceea ce el numește cu o formulă tot englezească *fausse-frends* "prieteni înșelători". Prietenii aceștia nu-s persoane, ci cuvinte, cuvinte care te induc în eroare pentru că seamănă cu ceva care-ți pare cunoscut. Așa e și cu *embargoul* (informațional). În englezește și în franceză, *embargou* înseamnă "interdicție temporară aplicată unor vapoare de a ieși din port sau de a circula; confiscare de mărfuri; interdicție de a vinde și a cumpăra anumite mărfuri". Ce are a face *embargoul* cu informația?

Dar ce grozav sună *embargou informațional*! Și pe cine vrea cel în culpă să sperie? N-o poate face cu cine știe să se ferească de *fausse-frends*!

Constantin Brâncuși:
Domnișoara Pogany (1931)

CONSILIUL DE ȘTIINȚE TEHNICE ȘI TEHNOLOGICE AL FUNDAȚIEI "ROMÂNIA DE MÂINE"

UN VERITABIL LABORATOR DE CREAȚIE

- convorbire cu acad. RADU P. VOINEA -

- Stimate domnule profesor, în calitate de dumneavoastră de președinte al Consiliului de Științe Tehnice și Tehnologice al Fundației "România de Măine", cum ați definit menirea acestui organism și ce obiective concrete îi atribuiți pentru viitorul apropiat?

- Există astăzi unele tendințe, la noi, dar și în alte țări foste socialiste, de a minimaliza însemnătatea economică și socială a științelor tehnice și tehnologice, cu corolarul lor aș zice, învățământul tehnic superior. În tranziția spre o nouă structură a societății, cu evidențierea tuturor rețelilor de care avem parte, nu puține dintre acestea sunt puse pe seama procesului intens de industrializare a României, desfășurat în peste patru decenii, și cum asemenea aprecieri nu excelează printr-o demonstrație riguroasă, procesul de culpabilizare este ușor răsfărat și asupra științelor tehnice și tehnologice. Când întreg acest eșafodaj de acuzații nu are un temel real, verificabil, este vizibil din capul locului. Industria românească este rămasă, într-o oarecare măsură, în urmă față de nivelul mondial, datorită unei nefaste politici de izolare din trecut, dar ea este departe de a fi o hală de vechituri, așa cum, din păcate, s-a afirmat în mod irresponsabil. Și pe urmă, să ne înțelegem, eventualele erori săvârșite în procesul de industrializare nu pot fi puse pe seama disciplinelor tehnice și tehnologice ori a învățământului tehnic superior. Acestea din urmă sunt componente de bază ale civilizației moderne și nu putem renunța la ele. Dimpotrivă, se cer cultivate, dezvoltate pe o treaptă calitativ superioară și incluse în competiția modernă a valorilor. Tocmai acesta este unul din rosturile Consiliului de Științe Tehnice și Tehnologice al Fundației "România de Măine". Să țină treaz interesul față de ele și să stimuleze analiza obiectivă, pentru a putea fi delimitate căile de valorificare optimă a potențialului nostru tehnic. De aceea aș asemui rosturile acestor consilii cu cele ale unor laboratoare de creație. Cu atât mai mult cu cât ele se exercită în cadrul favorabil al unei fundații umaniste, de cercetare, învățământ și cultură, precum "România de Măine", ale cărei demersuri reprezintă de fiecare dată o sinteză în domeniul respectiv.

- Cum se face că astăzi, în România, științele tehnice și tehnologice, deși ajunse la un nivel remarcabil de dezvoltare, au un impact social parcă din ce în ce mai restrâns? Deși se reclamă și se proclamă necentenit nevoia de re tehnologizare a unităților industriale românești, un asemenea demers se situează frecvent sub auspiciile importurilor tehnologice, iar investitorul străin este privit ca un factor care rezolvă, aproape de la sine, toate problemele industriei românești.

- Este greu de crezut că, în condițiile actuale din Europa, investitorii occidentali se vor grăbi să contribuie la dezvoltarea industriei din țara noastră. Ei vor prefera să păstreze fostele țări socialiste în starea lor actuală, de piețe pentru produsele industriale occidentale. Puținele investiții pe care le-au făcut în Ungaria, Cehia, Slovacia, Polonia se explică prin faptul că aceste țări au avut și au încă datorii externe importante și sunt astfel ajutate ca să le poată plăti (ne amintim anecdota mai veche în care X aleargă disperat după un medic, nu atât pentru că partenerul său de afaceri era grav bolnav, cât pentru că respectivul îi datora o sumă apreciabilă de bani). De unde rezultă implicit că pentru a moderniza și dezvolta industria românească, avem nevoie, în principal, de ingineri români.

- Dar sunt și opinii care marșează pe vocația agrară a României; vocația de altminteri reală, dar care nu cred că poate fi privită în opoziție cu dezvoltarea noastră industrială. Ce s-ar întâmpla dacă ne-am limita să importăm produsele industriale necesare?

- Referitor la acest aspect, doresc să amintesc un lucru îndeobște cunoscut, anume că într-un produs tehnic, pe lângă materia primă, se află încorporată o mare doză de inteligență tehnică. Am găsit undeva o definiție a inginerului care mi-a plăcut: inginerul este specialistul capabil să realizeze dintr-un material care costă un dolar un produs tehnic care valorează zece dolari. Această definiție mi s-a părut foarte sugestivă cu privire la ponderea inteligenței ingineresti în valoarea totală a unui produs tehnic. Ea arată, în același timp, cât de dezavantajoasă este pentru o țară situația în care s-ar complăcea exportând materii prime și importând produse tehnice. Această țară ar importa de fapt inteligență tehnică, extrem de scumpă. Or, în cazul țării noastre, nu de inteligență tehnică ducem lipsă. Avem inteligență naturală din belșug. Ea trebuie doar șlefuită pentru a deveni inteligență tehnică. Și aceasta este misiunea învățământului tehnic superior.

- Care și el, astăzi, este uneori foarte controversat; între altele, este acuzat de a fi înăbușit, timp de câteva decenii, învățământul universitar și îndeosebi învățământul umanist.

- În realitate, situația este cu totul alta; datele statistice atestă că nu numărul studenților din învățământul tehnic superior a fost exagerat în cei 45 de ani, ci numărul studenților din învățământul universitar a fost redus. Ne amintim, de exemplu, că la Universitatea din București se acordau anual 20-30 de locuri la o limbă modernă cum este engleza, iar la limba latină doar 10 locuri, din 2 în 2 ani, și aceasta într-o țară în care limba este una dintre limbile române. Dar, într-un fel sau altul, și învățământul superior tehnic a avut de suferit prin lipsuri în documentarea științifică, printr-o anumită rigiditate și uniformitate a planurilor de învățământ, printr-o rupere a cercetării fundamentale de învățământul superior, prin mari lacune în dotarea laboratoarelor etc. Din fericire, însă, în această perioadă au existat și personalități prestigioase care au reușit să mențină învățământul superior din țara

noastră la un înalt nivel. Se poate afirma, fără teama de a greși, că datorită acestor personalități și unor tradiții, unei atmosfere de maximă seriozitate, noi am avut un învățământ superior bun. Un argument în acest sens este și faptul că aproape toți inginerii români care s-au stabilit în străinătate sau care lucrează în străinătate s-au descurcat și se descurcă în continuare foarte bine. Recent, John Argyris, directorul Centrului de calcul aerospațial de la Stuttgart (Germania), care a primit în ultimii ani mai mulți ingineri români la stagii de specializare, mi-a mărturisit (reproduc din memorie): "Nu vreau să fac o comparație cu învățământul american, care are un nivel relativ scăzut, dar învățământul superior tehnic românesc este mai bun chiar decât cel german". Și să reținem că John Argyris are o vechime de peste 40 de ani în învățământul tehnic german și englez.

- Din perspectiva Consiliului al cărui președinte sunteți, care apreciați a fi principalele probleme cu care se confruntă astăzi învățământul superior tehnic românesc?

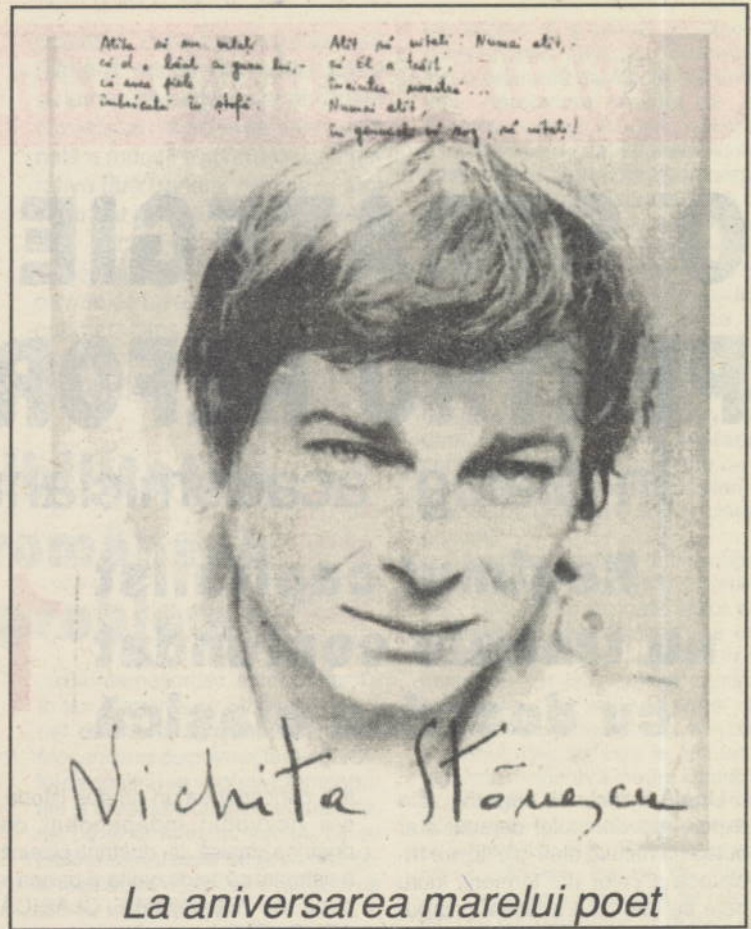
- Supraaglomerarea a fost întotdeauna și continuă să fie, din păcate și astăzi, un defect al planurilor de învățământ. Se impune o "aerisire" a lor prin conceperea unei structuri mai flexibile, cu grupe de disciplină opționale și facultative. În acest context se cere reevaluat și ponderea relativă a disciplinelor fundamentale: matematica, fizica, chimia, mecanica tehnică, rezistența materialelor, organe de mașini, electrotehnica, termotehnica etc. În Europa occidentală și în Statele Unite ale Americii, pregătirea fundamentală are o pondere foarte mare, în ideea că pregătirea de specialitate se desăvârșește în întreprinderi. În condițiile țării noastre este, însă, absolut necesar ca pregătirea de specialitate să fie făcută în principal în învățământ. Aceasta nu înseamnă însă că pregătirea generală trebuie diminuată, așa cum, din păcate, există tendințe ori de câte ori se revăd planurile de învățământ. Dimpotrivă, cred că ar fi potrivit să se introducă și în învățământul nostru superior tehnic o suită de examene de sinteză, după ce pregătirea generală s-a încheiat, deci după 2-2,5 ani. Aceste examene ar stabili modul cum au fost însușite disciplinele generale, în esența și nu în amănunțele lor, uneori nesemnificative. Ar fi o binevenită repetiție generală înainte de a merge mai departe.

Între problemele actuale ale învățământului tehnic superior se cuvin a fi, de asemenea, amintite calitatea studenților din anul I (gradul lor de pregătire lasă adeseori de dorit), calitatea cadrelor didactice universitare (care poate crește și mai mult) și, cu deosebire, educația tineretului universitar. Toate acestea, alături de multe altele, se vor afla în centrul analizelor, al dezbaterilor pe care Consiliul de Științe Tehnice și Tehnologice al Fundației "România de Măine" intenționează să le inițieze pe viitor.

- Revista "OPINIA NAȚIONALĂ", al cărei prestigios colaborator sunteți, vă urează mult succes!

- Vă mulțumesc.

■ Mihai IORDĂNESCU

La aniversarea marelui poet

NICHITA STĂNESCU: Cetățean al Patriei

Cea mai importantă idee este cea care se repetă secundă de secundă în al meu creier.

Sunt fericit că sunt cetățean al României.

Când sunt trist, sau când nu sunt trist, când sunt inspirat, sau când sunt bleg, sau numai obosit, - când sunt vizionar, sau când mi-e somn de mine însumi, - toate acestea le gândesc și le formulez în minunata limbă română.

Naționalitatea nu este o analiză de sânge, ci o opțiune. Domnul Rosenthal care a pictat cu înflăcărare chipul femeii, "România Revoluționară", cu salbă de aur pe deasupra de sâni lăptoși, pentru mine a fost un bun român. Domnul meu profesor de liceu, când m-a învățat să gândesc cu subiect și predicat în miraculoasa limbă română, nici o secundă nu mi-a dat prin creierul meu tânăr că nu poate fi altceva decât un brav cetățean al patriei mele.

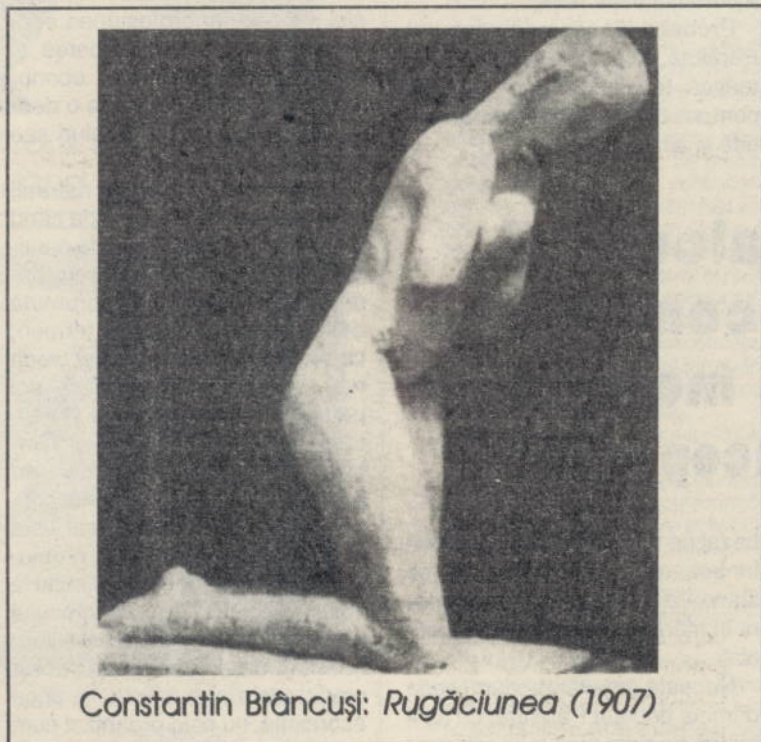
Suntem ceea ce iubim. De la Altamira încoace, taurele arată colorat. Culoarea cea mai scumpă inimii mele este culoarea limbii române.

Dragii mei, nu vă mai lăsați provocați de superstițiile unor foști trădători, a unora care-și spuneau lor înșile oameni și se lăudau că sunt români, fără măcar să știe taina acestei speranțe umane care se numește limba română.

A fi cetățean român este o dragoste și o opțiune, iar nu o stare sângeroasă a eprubetei.

Dragii mei, ce frumoasă este România luptătoare și cu salbă de aur pe sâni lăptoși!

Din volumul RESPIRĂRI

Constantin Brâncuși: Rugăciunea (1907)

BRÂNCUȘI

"Totdeauna Brâncuși a fost un cercetător al substratului, un investigator al adâncimii. Numai că dacă altădată i se părea că sub învelișul aparențelor se dezvoltă neîncetat un proces de agregări și desfaceri, pe care a știut să le evoce cu o neasemănată intuiție, privirea lui matură descoperă acum forma statică și eternă sub jocul aparențelor pieritoare. Tehnica sa constă în a îndepărta tot ce este accidental în înfățișarea unei ființe, ba chiar tot ce ține de expresia emoțiilor superficiale, până în clipa în care întâlnește forma tipică și simbolică pe care a luat-o viața acolo. Așa au apărut Eva, Portretul domnișoarei Pogany, Pasărea măiastră (ultimele două în colecția Fr. Stork), precum și atâtea alte opere uimitoare. Artistul taie lemnul sau piatra, bate metalul, rotunjește o formă și mângâie o suprafață cu o aplicație care durează luni sau ani și care vrea să atingă într-un răstimp limitat al vieții ceea ce obține natura milenară în elaborarea formelor ei pure. Această artă fără strălucire, stoică și răbdătoare, rivalizează cu un model înalt. Exemplul lui Brâncuși a impus. În stabilirea directivelor contemporane ale abstractismului, contribuția sa a fost a unui inițiator și a unui maestru."

Tudor Vianu

OPINII DE ACTUALITATE ÎN "OPINIA NAȚIONALĂ"

O STRATEGIE ALTERNATIVĂ PENTRU REFORMA ECONOMICĂ

În dialog: academicianul ANGHEL N. RUGINĂ

1 Regimul capitalist nu trebuie confundat cu doctrina clasică

Unele concluzii negative din expunerea domnului deputat s-ar putea să rezulte dintr-o utilizare reciprocă a celor doi termeni, lucru care se întâmplă adesea în argumente economice. Desigur, sunt și puncte pozitive în prezentarea domnului deputat dar, cum acestea nu ridică nici o problemă, nu e nevoie să mai fie menționate. Să clarificăm, deci, cei doi termeni.

Regimul capitalist este un concept istoric care nu s-a dezvoltat după un plan făcut de economiștii clasici sau în acord cu doctrina clasică. El este un regim social, politic și economic care s-a născut și a crescut ca rezultat al unor forțe sociale și economice mergând înapoi în secolele al 15-lea și al 16-lea când au început primele bănci să practice monetizarea creditului, utilizând mai întâi cambia iar apoi bancnotele. Capitalismul de la început a avut rădăcini comune cu practica bancară și cea a speculațiilor pure la bursă.

Doctrina clasică este un concept teoretic, analitic, care s-a născut două secole mai târziu, și anume, în secolul al 18-lea, ca o reacție intelectuală sănătoasă la criza economică și socială provocată de regimul politic absolutist cunoscut sub numele de sistemul mercantilist. Era vorba de o concepție socială paternalistă, în care guvernul, cu regele absolut în cap, decidea toată organizarea economică. Regimul mercantilist era în pragul falimentului când s-a născut știința economică. Revoluția franceză de la 1789 a pus capăt acestei ere.

Economiștii clasici, vechi și moderni, au analizat în termeni științifici - atât cât se putea în vremea lor - cea mai bună ordine social-economică bazată pe condiții ideale de echilibru general stabil, deși nu într-o formă completă. Din nefericire, ei nu ne-au arătat cum se poate realiza și cum se poate menține în timp o astfel de ordine social-economică ideală. Cu alte cuvinte, nu au dezvoltat cu aceeași diligență și partea practică adică "ECONOMIA APLICATĂ". Nu au studiat cum se cuvine nici problema dezechilibrului ca să poată vedea cât de mare era ruptura între teoria lor cu legi naturale și realitățile economice moștenite de la regimul mercantilist falimentar. La fel, economiștii clasici nu au studiat sistematic nici problema justiției sociale în distribuția venitului și bogăției naționale.

Slăbiciunea principală a gânditorilor clasici a derivat din credința lor nezdruincată că dacă există libertate, dar fiecare e liber în activitatea lui, atunci în mod automat se realizează o ordine social-economică ideală de echilibru, de armonie socială, cu bunăstare pentru toți.

În aceste condiții, regimul capita-

list, conceput ca un produs istoric, s-a dezvoltat independent de doctrina clasică. Iar doctrina clasică a așteptat să se dezvolte și partea a doua de "ECONOMIE CLASICĂ APLICATĂ" și cum să se integreze în teoria clasică atât principiul de justiție socială, de echitate - Legea OMENIEI în Economie - cât și principiul de stabilitate monetară și financiară.

Doctrina clasică a rămas, deci, numai un produs teoretic al gândirii omenești, fără să fi fost vreodată aplicată "riguros în viața de toate zilele", cum singur o recunoaște și domnul deputat Părăluță. Iar regimul capitalist și-a continuat drumul istoric, de dezechilibru, moștenit de

la regimul mercantilist vechi și reînviat în veacul al 20-lea sub firma nouă de "welfare state", care de fapt reprezintă un regim nou "neo-mercantilist".

Cu aceste informații suplimentare, ar fi și este o nedreptate strigătoare la cer să se spună că doctrina clasică a fost aplicată în trecut în epoca "capitalismului clasic" (care nu a existat niciodată) dar nu a funcționat cum trebuie și, deci, cu atât mai puțin ar putea funcționa în economia contemporană așa de radical schimbată.

Vom arăta mai departe că tocmai pentru că economia contemporană e așa de radical schimbată, în comparație cu veacul al 19-lea, adică e penetrată de dezechilibre majore, ea are nevoie de o doctrină clasică nouă, mai completă, adică mai dreaptă și mai stabilă financiarmente decât cea veche și modernă, care să fie aplicată riguros ca ghid de orientare pentru a scăpa de condițiile detestabile de dezechilibre majore în care ne aflăm.

2 Noi trăim ultima etapă a unui regim capitalist neo-mercantilist

Fără îndoială, era noastră reprezintă ultima etapă a unui regim neo-mercantilist, adică domnia unei alte concepții paternaliste a societății umane.

Nu mai avem regi cu puteri absolute dar avem în schimb o atotputernică birocrație în slujba a ceea ce se numește "welfare state", adică "Statul-dădacă", acesta ocupându-se în principiu și în practică de fiecare cetățean, de la naștere și până la moarte. Ca și în cealaltă epocă mercantilistă din trecut, regimul nostru de "welfare state" se zbate acum, fără nici un semn de salvare, în probleme din ce în ce mai complexe de stagnare economică, șomaj, deficite bugetare, impozite și taxe exorbitante și înrăutățirea balanței comerciale și de plăți prin adâncirea conflictului între țări debitoare și țări creditoare.

Planul de refacere și stabilizare economică, monetară și financiară pe care l-am prezentat în ultima ediție, din 1993, cuprinde două părți: 1) o doctrină nouă a echilibrului general stabil, mai completă și mai dreaptă decât cea clasică (veche și modernă), adică o teorie nouă ce fundamentează partea a doua (2) planul în sine care, printr-un sistem de piețe libere cu autoreglare (funcționale), arată cum se poate rezolva la optimum problema producției, a eficienței, a libertății, a justiției sociale de echitate în distribuirea venitului național și a stabilității monetare, financiare și a cursului de schimb.

Probabil că domnul deputat Părăluță nu a avut ocazia să citească textul întreg al planului compus din două părți: una teoretică și alta practică.

3 Problema calculului economic sau de ce moneda trebuie să fie acoperită?

Pe domnul deputat îl frapază faptul că am pus reforma monetară în prima linie și chiar am scris că, fără o reformă monetară sănătoasă, nici celelalte reforme nu pot avea succes deplin; iar prin reforma monetară am înțeles introducerea unui sistem monetar

bazat pe moneda reală, acoperită în aur, argint sau alte produse standardizate și credit real acoperit în mărfuri, servicii sau bani oficiali.

Nu este adevărat, cum scrie domnul deputat Părăluță, că așa fi "situat pe prim plan teza reformei

monetare, lăsând pe plan secundar producția și serviciile care, în practicile economice din țările dezvoltate, constituie realmente motorul relansării economice". Metoda de analiză integrală cere ca atât reforma monetară, cât și celelalte reforme (bănci, burse, bugetul statului, industrie, comerț intern și extern etc.) trebuie să fie făcute simultan în aceeași zi "D".

Și totuși, "în ordinea de bătaie", cum s-ar spune, reforma monetară ocupă locul prim, deși tot pe aceeași linie cu producția și serviciile. De ce? Aici intervine problema calculului economic, de care domnul deputat nu se preocupă sau îi scapă din vedere.

În sectorul privat, cât și în sectorul public, în economia casnică, cât și în economia de piață, în relații comerciale interne, cât și externe, în investiții, cât și în producție, în consum, ca și în formarea de capital, într-un cuvânt, în întreaga activitate economică și socială, calculul economic este o problemă de bază, fundamentală, care nu se poate înlocui prin nimic altceva. Și aici avem de-a face cu două adevăruri științifice opuse:

1) Dacă se întrebunțează un standard monetar real, obiectiv, cum este moneda veritabilă de aur sau argint, atunci și calculul economic va fi real, obiectiv, sănătos și plin de încredere.

2) Dacă, din contră, se întrebunțează un standard monetar fictiv, nominal, artificial, cum este moneda de hârtie și de credit monetizat sau o "unitate de socoteală

4 O confuzie dăunătoare despre natura creditului

Am observat nu numai în România, dar și în țări din Apus (și aici mă refer la profesiunea economiștilor) că în conceperea și dezbateră problemelor economice nu se ține seama de o deosebire clară între două feluri sau tipuri de credit opuse.

Mai întâi este creditul natural, real, acoperit care există de când e lumea. Creditorul posedă cantitatea de bunuri, servicii sau moneta oficială pe care o împrumută debitorului pe un anumit termen, cu sau fără dobândă. Acest credit real, de mare folos pentru cei doi parteneri în tranzacție cât și pentru economia națională, nu schimbă circulația monetară și, deci, nu poate să fie inflatoriu sau deflatoriu. Într-un cuvânt, creditul real este productiv fără a produce probleme de dezechilibru. Fiind limitat la volumul producției și al venitului real este un element de echilibru în economie. Din nefericire, acest credit real, care există în orice economie, nu este organizat cum trebuie, nu este colectat la sursă și

abstractă - cum i-a spus Keynes - atunci în mod inevitabil și calculul economic, până la un anumit grad, va fi fictiv, artificial, oricât de multă chibzuință sau inteligență ar pune un agent economic în această operațiune.

De aici se pot formula mai departe două alte principii importante:

a) Moneda reală, acoperită în aur sau argint, în contextul activității economice, este ca o locomotivă nevăzută care trage după sine întreaga economie națională către eficiența optimă, justiția socială de echitate, stabilitate financiară;

b) Moneda nominală, fictivă, artificială de hârtie și de credit monetizat care, tot în același context, este o locomotivă infernală nevăzută, ce trage după sine întreaga economie națională către o sumedenie de dezechilibre însoțite de deficiențe inevitabile, de inechitate socială și de instabilitate financiară, cu șomaj și celelalte vicii sociale bine cunoscute.

Toate țările moderne dezolte, fără nici o excepție, au ajuns la un grad înalt de creștere economică, în cursul veacului al 19-lea, la umbra aplicării primului principiu. Toate țările contemporane, fără nici o excepție, dezvoltate sau în curs de dezvoltare și care utilizează în stil mare moneda de hârtie și de credit, se luptă din greu, fără certitudinea că vor găsi soluții salvatoare, cu principiul imposibilităților în practică, adică la umbra celui de-al doilea principiu.

După șase decenii de aplicare a doctrinei macro lăsate de Keynes, în nici o țară din lume, nu s-a rezolvat până acum nici una din problemele mari ale timpului nostru: instabilitatea prețurilor (inflație - deflație), șomajul involuntar, deficite cronice în bugetul statului și în balanța comercială și de plăți, ca să nu mai repet și inechitățile sociale pe o scară întinsă. Cât să mai așteptăm minunile politicii economice macro? Alte șase decenii? Mai au oare noroadele suferinde pe întreg globul atâta răbdare? Las pe cititor să răspundă sau să reflecteze mai mult la aceste întrebări.

nu este canalizat să servească producția și consumul la optimum. În planul de refacere și stabilizare economică am arătat cum această sursă de credit natural se poate capta la maximum și înlocui practica monetizării de credit nominal, așa de periculoasă nu numai pentru economia națională, dar și pentru bănci, care sunt expuse la riscuri de insolvabilitate ce pot fi evitate.

După aceea, avem creditul artificial, nominal, neacoperit, care se monetizează de băncile private și de stat cu sprijinul Băncii Centrale, respectiv Banca Națională, și care schimbă circulația monetară cu sume mari. În fiecare zi, la fiecare oră din zi. De aici, creditul nominal monetizat este inflatoriu sau deflatoriu (depinzând de politica Băncii Naționale) și devine sursa principală a multor dezechilibre care nu se pot corecta satisfăcător prin nici o politică rațională, cum s-a văzut în perioada 1934-1994. (Ref. Principiul imposibilităților). În planul de stabiliza-

re menționat am recomandat ca orice fel de credit nominal, artificial să fie abolit prin lege în ziua

"D", căci există destul credit real în economie ce se poate capta și utiliza la optimum.

România și relațiile internaționale 5

Nu este adevărat că am făcut "abstracție de mediul economic internațional în care acționează fiecare țară, mai ales o țară mică ca România", cum spune domnul deputat Părăluță. Dimpotrivă, am încercat să fiu cât mai realist posibil, având în vedere criza în care se află azi "mediul economic internațional". La Conferința economică a celor șapte puteri industriale, ținută la Tokio în vara lui 1993, toți șefii de state respectivi au declarat oficial că economia țărilor pe care le reprezintă se află într-o criză, luptân-

du-se cu problema șomajului și a inflației. N-au oferit nici o soluție concretă afară de vechi deziderate de mai multă cooperare și coordonare, care în trecut s-au dovedit a fi vorbe goale, retorică. Anul acesta, 1994, chiar în luna martie s-a repetat Conferința, de data asta limitată la problema șomajului dar, la fel, nici o soluție concretă și chiar s-a renunțat la orice comunicat oficial care, de obicei, se dă după astfel de întâlniri. Conferința s-a ținut la Toledo, Ohio, S.U.A.

Un corp economic slab ca acela

al României de azi este foarte susceptibil de a fi contaminat de boli economice venite din afară. Tocmai pentru acest motiv, România, o țară mică, are nevoie de un regim social-economic sănătos, bazat pe condiții de echilibru general stabil, care să o poată apăra efectiv de valori negative venite din afară. Numai sub un astfel de regim nou, printr-o reformă integrală, România în curs de 1-2 ani poate să dobândească un corp economic

puternic, care să-i îngăduie să întrețină relații comerciale libere cu lumea întreagă, culegând toate fructele din diviziunea internațională a muncii și avantaje comparative fără bariere vamale și fără controlul importurilor sau al valutei.

Comunitatea internațională are nevoie de un asemenea exemplu concret, care să arate calea cea dreaptă pentru a ieși din criza actuală.

Convertibilitatea leului românesc fără probleme 6

Am arătat, de asemenea, clar și detaliat în Plan, sub ce condiții și cum se poate introduce convertibilitatea leului în aur sau argint pe piețele internaționale și fără riscul de a pierde rezervele în aur sau argint din țară. Evident, e vorba de un alt concept, de convertibilitate de echilibru, diferit de cel care se discută în presă, oferit de F.M.I. și care se bazează pe un împrumut din străinătate.

În programul oferit de mine nu este nevoie de un împrumut străin, fiindcă numai "leul extern", derivat din tran-

zații internaționale, este convertibil în aur și anume cu referire la soldul net datorat la sfârșitul fiecărui an. Mecanismul de autoreglare a cursului de schimb va veghea ca importurile și creanțele dintr-o țară oarecare, până la sfârșitul anului, să se balanseze cu exporturile și creanțele României, așa că nici un gram de aur nu va părăsi țara.

Leul intern nu va fi liber convertibil în aur, ci în diverse produse naționale, care îi servesc drept acoperire.

Critica FMI, politica economică macro și Comunitatea Europeană 7

Domnul deputat Părăluță acceptă critica făcută teoriei FMI "care nu a dat rezultate în nici o țară unde s-a aplicat". De asemenea, parțial, găsește întemeiate și criticile aduse modului de funcționare a Comunității Economice Europene.

Deși atât teoria FMI cât și aceea a Comunității Economice Europene se bazează pe strategia macro a politicii monetare și fiscale recomandate de Keynes, totuși domnul deputat Părăluță scrie mai departe: "În opinia mea, critica concepției de strate-

gie macro și a rolului acesteia în coordonarea politicilor economice într-o perioadă dată este neîntemeiată. Aprecierea precum că, atât doctrina macro a lui Marx, cât și cea a lui Keynes au dat faliment nu este susținută cu argumente pertinente".

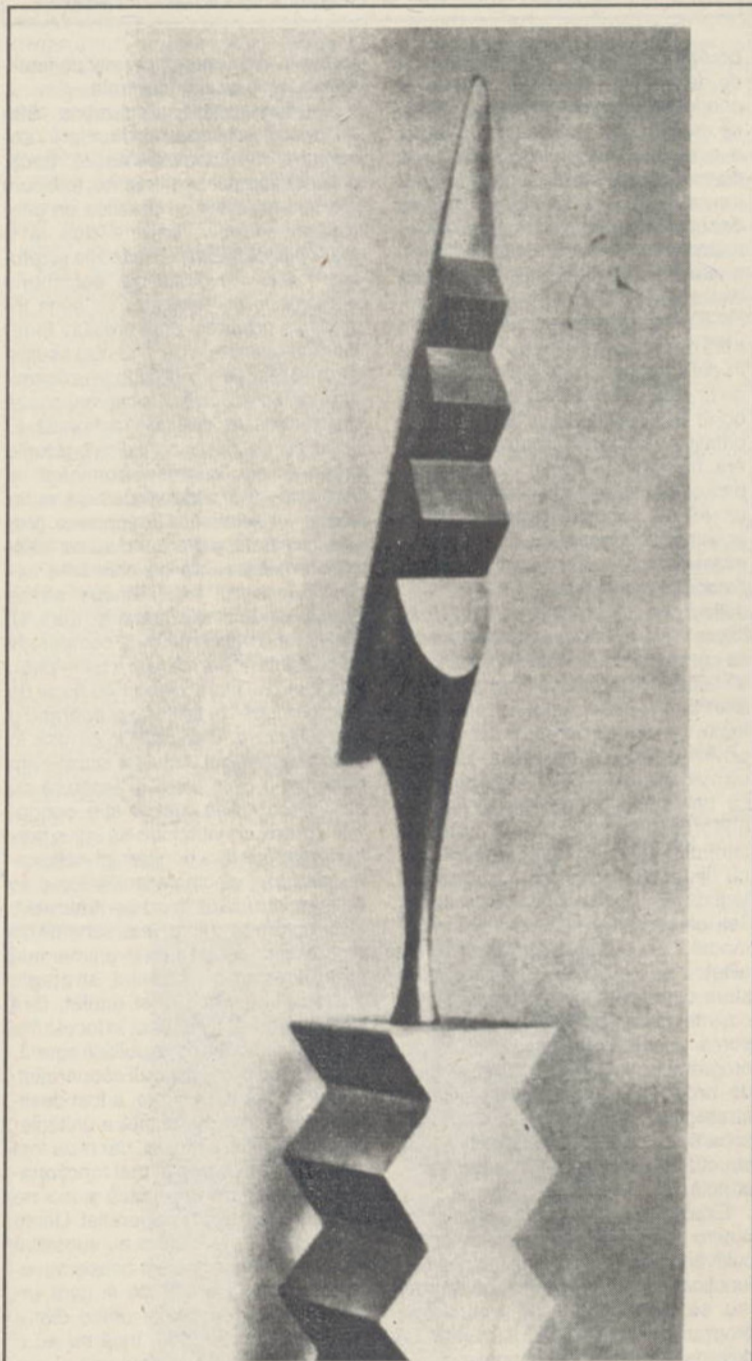
Și, acum, iată răspunsul. Ce alte argumente practice mai puternice s-ar putea întrebuința pentru a dovedi că doctrina macro a lui Marx a dat faliment, după căderea imperiului bolșevic de la Răsărit? Și ce alte argumente de aceeași natură s-ar putea aduce că și doctrina lui Keynes nu s-ar afla în drum către faliment după ce regimul capitalist din Occident, ca și din restul lumii, se găsește continuu asaltat de probleme de instabilitate economică, monetară și financiară, fără nici o soluție clară la orizont?

Cât privește relația dintre capitalism și doctrina clasică, tratată la punctul 1, ea nu se poate aplica aici. Regimul socialist bolșevic s-a construit după doctrina lui Marx revoluționar. La fel, regimul capitalist sub firma de "welfare state" s-a dezvoltat după doctrina lui Keynes.

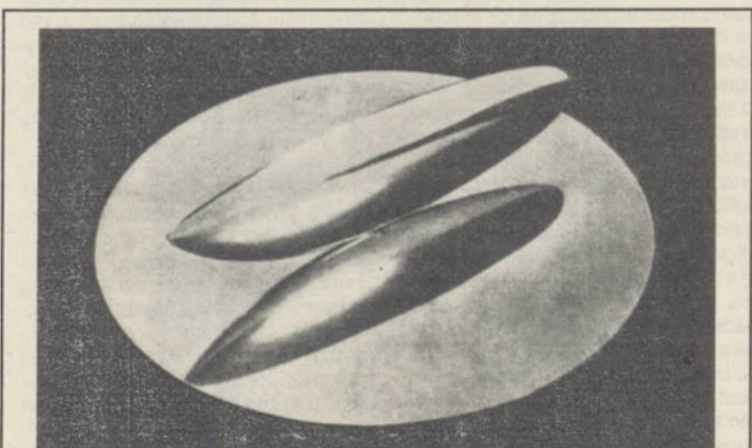
Planul meu nu este în nici un fel îndreptat împotriva intrării României în cadrul Comunității Economice Europene, ci recomandă numai să se întemeieze mai întâi un corp economic sănătos, înainte de intrare, așa ca poporul român să se bucure din plin de roadele ce ar rezulta dintr-o aderare. Căci, dacă se intră cu un corp economic slab sau bolnav de crize, atunci dezavantajele pot foarte ușor să întrecă avantajele.

Către final, domnul deputat mai menționează că "unele din soluțiile propuse (însă) suferă de o anumită doză de utopie și, de ce să n-o spunem, nu sunt în totalitatea lor operaționale". Atâta timp cât acele "unele soluții" nu sunt determinate precis, nu pot face nici un comentariu.

Mulțumesc domnului deputat Părăluță pentru recomandarea de a se continua dialogul în paginile revistei "Opinia națională", ca și de a se organiza o masă rotundă cu specialiști. Cu plăcere accept să particip la continuarea dialogului sub orice formă. Lămurirea problemelor și o mai bună soluționare a acestora în practică, pentru binele poporului, sunt țelul final.

Constantin Brâncuși:
Cocoșul salutând soarele (1941)

Constantin Brâncuși:
Peștele (1927)

LECȚIA MAGISTRULUI

În contextul măsurilor pe diverse planuri inițiate de conducerea Fundației "România de Măine" și Senatul Universității "Spiru Haret" pentru a se asigura o pregătire complexă, performantă a studenților, viitorilor economiști, manageri, ciberneticieni, contabili, invitația adresată academicianului Anghel N. Rugină de a ține un Curs - **Introducere în știința economică** - în premieră, acceptată și onorată cu mare generozitate, reprezintă realmente o șansă unică. Pentru că, trebuie să recunoaștem, nu e la îndemâna oricui să creeze o asemenea posibilitate - pentru că nu oricine poate avea acces la un asemenea tezaur de cunoștințe științifice, economice și sociale -, să ofere acest emoționant și instructiv prilej de a se întâlni direct, pe viu, cum s-ar spune, cu marele om de știință care este profesorul Anghel Rugină. De aceea, interesul nestăvilit, setea de a cunoaște și putea compara, admirația și considerația față de acest prestigios dascăl aduc, săptămână de săptămână, în Sala nr. 11 a Palatului Sporturilor și Culturii, zeci și zeci de studenți de la facultățile cu profil economic din cadrul Universității "Spiru Haret". Pentru a le cunoaște impresiile am stat de vorbă cu câțiva dintre aceștia. Iată o parte din părerile exprimate.

"Prima zi inaugurală a Cursului a fost o adevărată revelație - a mărturisit Radu Mihai Davidescu, student în anul I, Facultatea de Marketing. Nu puteam să cred că voi avea privilegiul acesta de a urmări un Curs susținut de reputatul profesor care vine cu experiența marilor universități din Occident, dar și cu dragostea nestinsă pentru români, pentru țara sa de baștină și, mai ales, pentru generațiile tinere. Deși, pentru noi, Cursul este facultativ, nu avem examen la el, am fost atrași ca de un magnet în Sala nr. 11 pentru a putea savura fiecare oră de curs care încearcă să ne dezvăluie deopotrivă universul unei economii moderne precum și posibilitățile ce ar putea să producă un miracol în economia românească. Bogăția de informații, logica impecabilă a prezentării lor, faptul că de la început Cursul a fost conceput ca un veritabil dialog, fiind solicitată să adresăm întrebări, ne-au înfățișat personalitatea nu numai a unui remarcabil om de știință, dar și a unui excelent pedagog."

"Nu aș lipsi nici în ruptul capului de la acest Curs pe care îl urmăresc, fără să exagerez, cu sufletul la gură - ne asigură Gabriela Bețiu, studentă în anul II, Facultatea de Marketing. Nu mi-aș putea îngădui acest "lux", întrucât cine în România mai are această șansă pentru care se cuvine să mulțumim conducerii Universității "Spiru Haret" și, firește, domnului academician Anghel Rugină care a acceptat această invitație și ne-a coplesit cu grija și dragostea pe care o poartă formării noilor contingente de cadre din domeniul economic."

"Cursul ne captează în întregime. Aproape că uităm că vom avea de susținut un examen la capătul lui și ne concentrăm pentru a urmări și a înregistra totul, pentru a nu scăpa nimic. Și ne este de-a dreptul ciudă că nu putem

nota totul" - a precizat Claudia Grossmann, studentă anul II, Facultatea de Cibernetică.

"Pe mine m-a cucerit pur și simplu, între altele, modul simplu, în înțelesul cel mai bun al cuvântului, atât de accesibil în care a realizat și expune Cursul domnul profesor Anghel Rugină - a fost de părere Gabriel Militaru, student anul II la Facultatea de Cibernetică. O căldură omenească, o preocupare permanentă de a se face înțeles și receptat se degajă din fiecare «filă» de Curs pe care o «întoarce» pentru noi. Nimic din austeritatea, ca să nu zic răceala, unor oameni de știință sau a celor de la catedră, din emfaza unor intelectuali care au avut posibilitatea de a se instrui în țările din Occident. Iată argumente în plus care mă îndeamnă să fiu prezent la fiecare oră de Curs, ținut într-o manieră aparte de domnul profesor Anghel Rugină."

"Tot urmărind cursul domnului profesor Anghel Rugină încep să cred că în România mai este încă posibil un miracol în economia națională" - a spus studenta Florentina Sinescu, studentă anul II, Facultatea de Marketing.

"Sigur, ne interesează totul din ceea ce constituie **Introducere în știința economică** - a relevat studenta Alina Andrei, studentă anul II, Facultatea de Marketing. Dar ne-ar interesa la fel de tare câte ceva despre etica în economia de piață, concurențială, despre care suntem convinși că domnul profesor Anghel Rugină deține toate datele problemei, întregul adevăr. Mi-am îngăduit un asemenea gând întrucât Cursul este astfel conceput încât să aibă un caracter interactiv."

"Consider că la cultura noastră economică, la formarea mentalităților adecvate perioadei pe care o traversează țara - a spus Daniela Schiopu, studentă anul II la aceeași facultate - s-a și gândit domnul profesor Anghel Rugină atunci când și-a însoțit fiecare curs cu prezentarea, în partea a doua, a unui laureat al Premiului Nobel, deschizând astfel o fereastră largă spre cunoașterea nu numai a problemelor de mare actualitate care frământă omenirea contemporană, dar și a unor posibile comportamente față de abordarea și rezolvarea lor."

Și, cu siguranță, nu este deloc departe de adevăr. Tot așa cum rămân în actualitate, fără să supere, sperăm, să afecteze cota evaluărilor, reflecțiile unor studenți cu privire la unele interferențe tematice ale acestui Curs cu altele din programele analitice, la accentele care se doresc puse poate mai subliniat pe ceea ce se întâmplă acum și aici, în țara noastră, și la ce ar putea face guvernul pentru a scăpa societatea de coșmarul nepuținței, al sărăciei și cel al umilinței, la coerență, care nu întotdeauna întrupește parametrii ideali.

Dar, dincolo de toate aceste sincere gânduri exprimate cu condescendență, rămâne lecția magistrului, cu emoționantul ei mesaj în timp.

Adela DEAC

ÎNCREDEREA PE TIMP DE CRIZĂ

(Continuare din pag. 1)

Fapt este că în momente critice, de criză, cum ar fi conflictul armat din orice zonă a lumii sau schimbarea bruscă a unor situații (politice, economice, sociale), cercetarea dinamicii opiniei publice pune în evidență grade diferite de certitudine și incertitudine, ca și schimbări spectaculoase, modificări de poziții.

Probabil și din aceste considerente, Klaus Peter Schöppner, director de studii politice la EMNID - unul din cele mai importante institute de sondare a opiniei din Germania, membru al Grupului "SOFRES - Europe" - își începe analiza asupra problemei reunificării germane cu preluarea unui enunț devenit celebru în domeniu: "Nimic nu îmbătrânește atât de repede, ca un sondaj", pentru a constata că problemele sociale generate de reunificare au devenit un fel de "inimă a neîncrederii" între "frații germani"²⁾.

Constatarea este corectă și în alte privințe, cum ar fi, de exemplu, stările de spirit generate de conflictele din fosta Iugoslavia. În această ordine de idei, analizând efectul războiului din fosta Iugoslavia asupra imaginii pe care și-o face publicul despre instituțiile internaționale, prof. Kim Nossal, de la Universitatea McMaster din Hamilton (Canada), afirma că războiul continuă să atragă compasiunea umanitară a marelui public din America de Nord. Publicul de aici a perceput faptul îngrijorător că, deși a făcut numeroase încercări, comunitatea internațională nu a reușit să găsească o rezolvare efectivă unei drame umane³⁾. Potrivit studiului, dacă, în ianuarie 1993, 63% din americani erau în favoarea folosirii forțelor SUA pentru recuperarea zonei interzise din Bosnia, cinci luni mai târziu, când exista posibilitatea intervenției pe motivul arătat, sprijinul a scăzut la 36%. Opinia publică din Canada a urmat un model similar dar în vreme ce aceasta nu considera că NATO și ONU erau răspunzătoare pentru nereușita în stoparea războiului, disputa dintre SUA și aliații ei asupra felului de a proceda a avut o influență negativă asupra părerilor nord-americane despre viitorul Alianței. De altfel, asemenea diferențe transatlantice au darul de a mări scepticismul referitor la posibilitatea mobilizării misiunilor de menținere a păcii în viitor. În concepția participanților la seminarul de la Bruxelles⁴⁾, întrucât menținerea păcii implică pierderi, iar pentru orice intervenție propusă trebuie să existe o justificare temeinică, precum și un plan de operații bine pus la punct; oricât de importante ar fi impulsurile umanitare, acestea nu sunt suficiente spre a justifica și genera sprijin sustinut pentru acțiunea militară. Aceasta devine o chestiune de mare importanță dacă scena conflictului este la mare distanță, dacă e un conflict intern și dacă opinia publică nu-și vede interesele naționale subminate. De aici și concluzia că atitudinea nord-americană în continuă evoluție față de războiul din Bosnia și diferențele transatlantice care au ieșit la iveală în ultimul timp au avut o influență serioasă asupra dezbaterii despre viitorul Alianței și au contribuit la "criza de obiective a NATO".

Din aceeași perspectivă a "gradului de încredere pe timp de criză", prezintă interes părerile unui alt analist, Ivan Krastev, de la Fundația "Friedrich Naumann" din Bulgaria, care afirma că opinia publică are o importanță mai mare în țara sa decât în Europa Apuseană și America de Nord, "deoarece revoluțiile din Europa Centrală și Răsăriteană, care au dărâmat dictaturile comuniste, au dărâmat și legitimitatea și credibilitatea structurilor de stat răspunzătoare de formularea politicii externe și de apărare".

În opinia cercetătorului din țara vecină, într-o anumită fază, bulgarii se uitau spre o Europă a valorilor, la care să poată fi părtași, mai degrabă decât spre o Europă a instituțiilor, dar, când

au aflat că nu puteau intra în Comunitatea Europeană în decurs de 5 ani, așa cum se așteptau, au ajuns la un sentiment "de mare nemulțumire".

Când s-a intensificat criza din Iugoslavia, bulgarii au încercat să ignore conflictul, temându-se că țara lor ar putea fi forțată să intre din nou în "modelul istoric" al conflictelor din Balcani, iar cu timpul, în succesiunea de schimbări ale opiniei publice. În asemenea condiții, "problema centrală a devenit recunoașterea Macedoniei", hotărâre luată nu sub presiunea opiniei publice, ci de către conducerea politică. A urmat hotărârea Bulgariei de a susține sancțiunile ONU împotriva Serbiei și Muntenegrului, decizie dificilă, care a costat mult economia acestei țări și putea să implice folosirea forței împotriva vaselor sârbești. Astfel, războiul din Iugoslavia și urmările lui au devenit, în cele din urmă, probleme importante în dezbaterile politice ale țării. Aproape la fel s-ar putea spune despre opinia publică românească.

Analistul bulgar sublinia, în cadrul seminarului de la Bruxelles, că discuțiile publice au fost înviorate de disputele din Apus referitoare la ce e de făcut în privința conflictelor din fosta Iugoslavia, iar pe lângă aceasta, au început să apară zvonuri despre corupția în rândul forțelor ONU din fosta Iugoslavia, sondajele de opinie arătând că 70% din populație le credeau. În vreme ce imaginea ONU și NATO a suferit în continuare ca urmare a acestor evenimente, bulgarii tot mai vroiau "să obțină protecția Alianței". Întrucât e o problemă de maximă prioritate pe ordinea de zi, neatingerea acestui obiectiv ar fi clar privită ca o altă mare piedică

pe "calea spre Europa", a avertizat Ivan Krastev, care susținea că "rămâne de văzut dacă Apusul este într-adevăr interesat în Europa Centrală și Răsăriteană".

Relatarea revistei NATO se încheie prin concluzia că "în cele mai multe țări din cadrul Alianței, publicul continuă să aibă încredere în NATO. Totuși, evenimentele din ultimul an au adus din nou la ordinea zilei problema viitorului rol al NATO, a mandatului său, a numărului de membri și relației cu Rusia". Mesajul publicului este acela că Alianța trebuie să continue să se adapteze noilor realități politice iar America de Nord și Europa "să fie în stare să se confrunte și să soluționeze orice nouă izbucnire de violență pe acest continent dacă este de luat în considerare credibilitatea NATO și a altor instituții europene de securitate".

Se poate spune că opinia publică a devenit o forță puternică în dezbaterile asupra problemelor interne și externe, specifice fiecărei țări. Dar cum atitudinile publice pot fi instabile, schimbătoare, iar încrederea este pusă la încercare pe timp de criză, "devine din ce în ce mai greu pentru liderii politici să aprecieze durabilitatea și forța atitudinilor pe care să construiască politica". Într-un climat de nesiguranță, în orice zonă a lumii, publicul așteaptă manifestarea unei conduceri solide și puternice din partea guvernelor, ca și acțiuni eficiente ale organizațiilor internaționale în crearea promisiunii sistem de securitate durabilă.

1) Michael Schudson, *Acceptarea limitărilor, American Prospect*, 1992, publicat în revista "Sinteza" Nr. 97/1993, pag. 50

2) SOFRES, *L'etat de l'opinion*, 1991, Seuil, Paris, 1991, pag. 59-74; Studiul "La réunification vue des Allemagnes: a marche forcée".

3) Erika V. C. Bruce, *The image of the Alliance: public opinion seminar ganges support*, "NATO Review", nr. 6/1993

*) A se vedea cele două articole anterioare din "Opinia națională".

MODELE ȘI STRATEGII ALE DEZVOLTĂRII RURALE

Reluăm încă o dată dezbaterile unui subiect major din sociologia rurală, care a fost pus în atenția specialiștilor încă în 1972 și care nu și-a pierdut actualitatea și anume: către ce modele și cu ce strategii se dezvoltă mediul rural? O astfel de reluare problematică o considerăm cu atât mai necesară cu cât demersul atât teoretic, precum și cel de program strategic sunt în plan național fără orizont metodologic și ne apar ca lipsite de acel cadru prospectiv care să itereze acțiunea umană și să dea sens efortului de reconstrucție socială. De fapt, se știe că după impactul revoluției științifico-tehnice contemporane asupra agriculturii, existența satului a devenit dramatică. Fiindcă, deși penuria de resurse energetice devine îngrijorătoare și cu toate că speciile vegetale sunt tot mai mult indicate a fi bază de materii prime și combustibili pentru ramurile industriale, totuși produsele agro-zootehnice continuă să fie evaluate în termeni inferiori și se mențin la paritate de schimb inechitabile în raport cu produsele altor sectoare ale economiei naționale. De fapt, există anume precedente doctrinare ce apreciază mediul rural ca un domeniu al trecutului, iar pe țărani ca "arhaism străin". Astfel, cunoscutul psihosociolog francez Gabriel Tarde, într-o carte a sa de largă circulație, menționa că pescarii, vânătorii, lucrătorii câmpului și păstorii sunt "ființe fosile", iar sociologul german Max Weber, evaluându-i pe rurali în opoziție absolută cu urbanii, estima că sătenii, "fixați în ciclul organic al vieții", sunt "oameni morți"! În schimb, orașeanul, "plăsat în mișcarea unei civilizații care se

îmbogățește continuu din gânduri, din cunoștințe și din probleme, poate să simtă «în mod obosit viața», dar nu să fie depășit de ea."

Sub impactul unor astfel de formule, precum și sub efectul industrializării rurale, specialiștii în domeniu au intrat în derută și au început să se întrebe cu fervoare: "Sfârșitul țărănimii?" (H. Mendras), "O țară fără țărani?" (M. Gerdais, C. Gervolin și W. Weil), "Ce sunt țărani?" (Irwin F. Sanders), "Ce devine ruralul?" (Alex. Bărbat), "Ce este satul în condițiile urbanizării?" (Placide, Rambaud), "Orașul manâncă satul?" (Monique Cornaeret), "Urbanizarea ruralului sau modernizarea lui?" (Virgiliu Constantinescu, 1972). Toate acestea nu sunt doar formule de întrebare și nici simple variațiuni agitate pe o temă actuală, ci sunt reacții responsabile la un stigmat al crizei de adaptare a satului destrăduț și sunt - de asemenea - reflecții realiste la avatarurile reconstrucției rurale după șocul revoluției științifico-tehnice contemporane.

Dar, pentru satul românesc de astăzi, se mai impune un aspect esențial și anume: tranziția la economia de piață și restructurarea gestiunii familiale, ceea ce impune o regândire de esență a strategiilor de dezvoltare, obligând forurile de resort la o redimensionare absolută a modelelor de organizare rurală. Fiindcă, așa după cum se știe, anterior evenimentelor din decembrie 1989 și, de fapt, de-a lungul perioadei postbelice, întregul sistem social se subordona unei ordini hipercentralizate și, prin urmare, se supunea unui model singular de acțiune singulară. Partidul unic, în calitate de "centru vital al întregii națiuni", deținea în mod exclusiv puterea și se considera singurul îndrituit să ela-

Constantin Brâncuși: *Somnul* (1906)

boreze proiectele de plan. Planurile de dezvoltare în teritoriu, precum și conducerea tuturor treburilor sociale se regăseau în sfera de competență a aceluiași "partid unic"; el dădea directive de la centru, iar nivelele care i se subordonau nu făceau altceva decât să recepționeze mesajul și să-l materializeze în fapt. Nici un fel de abatere mai importantă de la linia directoare a partidului și nici o atitudine de relativă autonomie a vreunei părți nu erau de presupus în condițiile în care totul se subordona deciziilor de la centru. Într-un fel, modelul elaborat la acest nivel și structurat în detaliu pe sectoare și compartimente era transmis și impus cu strictețe palierelor subordonate, determinând un fel de conduită precodificată a acestora și impunându-le un conformism dogmatic. Ele nu puteau să se detașeze în vreun fel de "litera" modelului general și nici să se individualizeze în raport cu acesta, deși teoretic se cereau "îndrăzneală și gândire" și se critica lipsa "inițiativei de jos". Din atari motive, sub impactul ierarhiilor înalte și sub un control riguros cu privire la execuția planului, acțiunea un mecanism rigid, de esență dirijistă, ce determina un proces cu efecte uniformizante; pentru că puterea centrală etala un model strategic ce nu decurgea din practica social-aautentică și nu se constituia într-un reflex efectiv al acesteia. Dimpotrivă, modelul era abstract în raport cu realitatea și îi era impus acesteia din sfere care-i erau exterioare. Cu alte cuvinte, nu faptul concret reprezenta sursa de elaborare și construire a programului național și nici trebuințele de ordin local nu stăteau la baza strategiilor dezvoltării, ci anumite scheme cu caracter preconcepționate sau structuri preconcepționate de natură abstractă.

Existând o ruptură între sursele de putere și nivelul întrebuirii lor și cultivându-se un "dirijism" rigid și cu funcționare imperativă, cei ce trebuiau să beneficieze de aplicarea programelor de dezvoltare în teritoriu deveneau simple instrumente executive și, deci, se transformau în mijloace pentru scopuri. Rolul lor era unul executiv, fără o atitudine cu caracter critic și fără a se implica în adaptarea sau corectarea planurilor lor în funcție de particularitățile locale. Dimpotrivă, ei trebuiau să acționeze absolut convergent cu ceea ce se indica "de la centru" și, deci, obiectivau - concretizând - ceea ce se prevedea în "programele-directivă". Un astfel de procedeu, precum și mecanismele politice care-l însoțeau au dus la o "burocrațizare de tip corporativ" și au oficializat "rutina sensului discensiv" în a lua decizii. De aici irupea, adeseori, o atitudine de expectativă din partea celor de la nivelele inferioare, care așteptau de fiecare dată circulare de la centru sau se orientau permanent după anume "indicații" de partid. Din atari motive și datorită unei stări generale de conformism și subordonare, acțiunea socială, cu unele ferice excepții, devenea formală, iar agentul producător de social se trans-

forma în instrument operativ de finalizare a programelor centrale.

Evenimentele din decembrie 1989 au operat schimbări profunde în societatea românească. Astfel, dacă, anterior acestor evenimente, așa cum s-a mai precizat, se practica un centralism excesiv, care a dus la o stare psihologică de "saturație și refulare", după revoluția din decembrie s-a produs un fenomen cu sens invers. Ca urmare a unei presiuni îndelungate exercitate de la centru asupra sa și ca reacție la tendința de uniformizare prin plan, cadrul local realizează un act logic de "defulare" acțională. El tinde să se desprindă din legăturile presante ale "centrului dominant" și încearcă să-și redobândească autonomia sa relativă. Căutându-și propria identitate și urmărind să se "așeze" în matricea sa de elemente ireductive, cadrul local începe să se manifeste de sine stătător și, deci, să aibă o tendință centrifugă, comparativ cu cea anterioară, care era centripetă, rezultând de aici un fenomen nociv de "fragmentare" în teritoriu și apărând o îngrijorătoare "dispersie" a părților în raport cu întregul. Această situație am observat-o, mai ales, în legătură cu satul nostru. Așa cum se știe, economia agrară, constituindu-se într-o parte componentă a economiei naționale, planurile cincinale au inclus-o în aceeași structură "hipercentralizată", au subordonat-o liniar unei scheme de ordine centripetă. După evenimentele din decembrie, modelul strategic practicat anterior a fost anulat, fără însă ca altul să fie așezat în locul lui și fără a se elabora o nouă politică agrară. Așa cum se știe, sistemul cooperatist, care a funcționat înaintea, a fost desființat, iar marea majoritate a unităților de profil au fost distruse, dar n-au fost elaborate alte modele, mai funcționale de organizare asociativă și nici nu avem un nou drept cooperatist. Unele instituții centrale, care s-au substituit fostei Uniuni naționale a cooperativelelor agricole de producție și care urmăresc să coordoneze unele dintre activitățile din teritoriu, încă nu au o anume experiență în domeniu și nici nu colaborează cu ministerul de resort. De asemenea, primăriile și - prin ele - camerele agricole încă nu și-au stabilit strategiile de acțiune în ceea ce privește activitatea agricolă și nici modul de implicare în organizarea și funcționarea asociațiilor nou înființate. În cercetările de teren efectuate în zone mai îndepărtate, adică în Dobrogea și Delta Dunării, am constatat o stare de dezorientare la nivel local și se solicită insistent elaborarea unor standarde la nivel național, care să orienteze eforturile de organizare a satelor din punct de vedere economic și cultural și care să reprezinte o nouă strategie de dezvoltare a acestora. Dar ce anume strategii sunt adecvate satelor noastre în etapa actuală și care sunt aceste noi itinerare de evoluție în perspectivă a ruralului în raport cu societatea integratoare?

■ Prof. dr.

Virgiliu CONSTANTINESCU
(Va urma)

CONDIȚIA MINORITĂȚILOR NAȚIONALE: ÎNTRU REALITATE ȘI MISTIFICARE

Nu este un secret că România a făcut și face obiectul unei atenții deosebite privind problema relațiilor interetnice, a "drepturilor minorităților naționale". Printr-o propagandă deosebit de zgomotoasă și agresivă s-a cultivat și se întreține imaginea unei desconsiderări, în țara noastră, a "drepturilor omului", în special, în relevanța interetnică a acestora, aceea că minoritățile etnice sunt lipsite de unele din condițiile minime de existență, mergându-se până la practici de "purificare rasială". Este întreținută această atmosferă în special în cadrul organizațiilor internaționale implicate în reconstrucția europeană, în cercurile guvernamentale și parlamentare occidentale, în opinia publică mondială.

Se pune pe drept cuvânt întrebarea: există oare o problemă a nerespectării drepturilor minorităților etnice în România? Sunt rezolvate cerințele tranziției la societatea democratică într-un mod discriminator, pe criterii etnice, sunt desconsiderate, față de membrii etnicii convingute cu românii, "drepturile omului"? Nu cumva este vorba de o zarvă propagandistică ce vizează anumite scopuri de natură cel puțin destabilizatoare?

Fără mari eforturi de analiză, nu scapă atenției, în primul rând, faptul că promotorii acestor teze ignoră realitatea cea mai elocventă și anume că România, cu aproape 90 la sută din locuitorii aparținând etniei la carei nume îl poartă statul nostru, este una din cele mai omogene țări din Europa și, poate, și din lume, sub acest aspect. În al doilea rând, se eludează voit faptul că noua Constituție a țării, noile instituții parlamentare, executive, judecătorești sunt considerate, inclusiv de cercurile internaționale cele mai calificate, drept instrumente și așezăminte ce-au receptat în mod fidel și adaptat la condițiile țării noastre principiile "drepturilor omului" în formularea zilelor noastre, inclusiv în ce privește membrii minorităților etnice: mai mult, au inovat față de practica din orice altă țară, prevăzând și realizând, în primul parlament ales al noii democrații, reprezentarea tuturor grupurilor etnice minoritare, indiferent de cvorum electoral.

Dar, mai ales, nu scapă remarcă, sesizată de altfel și de opinia internațională, că singura minoritate ne-

mulțumită de acest statut este cea maghiară, ce reprezintă 7,1 la sută din populația țării. De ce oare nu se realizează acestei păreri nici una din celelalte minorități? Deși constituite dintr-un număr mai mic de membri, aceștia nici nu au fost lichidați, nici nu se plâng forurilor internaționale ori statului de origine, ci se dovedesc cetățeni leali și onești ai patriei comune, România, și recunoscători pentru toleranța, înțelegerea și bunăvoința cu care sunt înconjurați, își păstrează și respectă cultura, limba, obiceiurile pe care le manifestă nestingherit - ca și minoritarii maghiari, de altfel -, înțeleg și participă la depășirea greutăților mari ale tranziției spre democrație ca toți ceilalți cetățeni ai țării. Conducătorii minorității maghiare consideră că apartenența la o anumită etnie minoritară ar conferi individului drepturi speciale, justifică o "discriminare pozitivă" ce trebuie garantată de societate. În fapt, se încearcă ridicarea la rang de valoare universală, suprapusă altor drepturi ale omului, a unui considerent rasial evident; esența elitistă a acestei teze, ca și predecesora sa, fascist-hitleristă, este, de asemenea, evidentă ca, de altfel, și consecințele aplicării sale pentru dezechilibrarea întregului sistem social, pentru debilitarea unității și solidarității naționale. Susținerea acestor teze ce exced ca pretenții chiar practicile celor mai avansate democrații apare în realitate ca act de subminare a ordinii constituționale, de drept, inclusiv a ordinii de securitate națională și internațională, mai ales că propagarea și aplicarea acestor pretenții fac obiectul unei largi participări internaționale și, cu deosebire, a cercurilor politice, inclusiv guvernamentale, din Ungaria. La această concluzie conduce și sesizarea a numeroase fapte care arată că nu este vorba de declarații ori propagandă, ci ne găsim în fața unor încercări de a statornici - pe calea politicii "faptului împlinit", a "antecedentului reușit" ori "precedentului impus" - anumite laturi ale "manifestării statale" a etniei maghiare, a partidului său politic în România, prin desconsiderarea nesanționată a Constituției, a legilor țării, prin nerespectarea obiceiurilor și tradițiilor naționale, prin tonul arogant, necuviincios la adresa autorităților ori în interpelările parlamentare, în confe-

rințele de presă. Cum altfel ar putea fi apreciate alungarea copiilor români din școli, în primele zile post-decembriste, ori pretenția unei anumite apartenențe etnice a structurilor puterii executive centrale, a prefecturilor? Cum altfel poate fi considerată afișarea ostentativă a drapelului național al altui stat în România, inclusiv în biserici, ori încercarea, parțial reușită, de a organiza marcarea sărbătorii naționale a altui stat în Parlamentul României, fără asentimentul prealabil al forului respectiv, mai ales că evenimentul era duros legat deuciderea lașă a celor 40 000 de moși ai lui Avram Iancu în frunte cu tribunii lor? Ilustrativă și concludentă pentru "politica faptului împlinit" este și transformarea destul de des a emisiunii televiziunii române în limba respectivei minorități în tribună a revendicărilor, unele clar anticonstituționale, ale UDMR, precum așa-numita "autonomie colectivă". Dar cea mai ilustrativă expresie a "dreptului dobândit și necontestat" îl constituie Memorandumul UDMR din august 1993, atât pentru modul în care se substituie și ignorează autoritățile constituite ale țării, în care sunt formulate pretențiile respective cât și în ce privește modalitățile în care organizația respectivă înțelege să-și exercite, "prerogativele statale" atât în țară cât și în străinătate ca "subiect de drept internațional". Astfel este clar promovată ideea anticonstituțională că România este un stat multinațional, în cadrul căruia trebuie aplicată "autoadministrarea pe baza principiului autonomiei comunitare", ceea ce ar da dreptul la un parlament local, abilitat să adopte legi de interes zonal; aceasta ar asigura "etniei maghiare"

un statut de "partener egal al națiunii române"; se cere, cu alte cuvinte, scoaterea de sub jurisdicția și suveranitatea statului român a zonelor ce-ar urma să primească acest regim. Nu se pot neglija fărâmișarea statală ce se urmărește și similitudinea acestei manevre cu cea încercată, mai bine de șase decenii în urmă, de statul maghiar, prin procesul așa numit al "optanților", prin care se cerea Consiliului Ligii Națiunilor exceptarea de la reforma agrară a moșiilor celor 500 de grofi, mari moșieri unguri din Transilvania, care nu au acceptat, după Marea Unire din 1918, cetățenia română și au "optat" pentru cea maghiară, proces în mod strălucit câștigat de Nicolae Titulescu.

Dar, ca și în anii '30, tezele privind "drepturile etnice speciale" ale maghiarilor din România sunt astăzi larg promovate în forurile internaționale. Guvernul maghiar le-a trimis, prin ambasadele sale, tuturor guvernelor occidentale. Cercurile revizioniste maghiare le dezbate amply în contextul revendicărilor deschise declarate privind statutul teritorial, politic, economic și cultural al Transilvaniei, al contestării valabilității tratatelor de pace de după primul război mondial. Împietită cu o propagandă antiromânească deșănțată, generos întreținută de cercuri guvernamentale și neoficiale din țara vecină, se cultivă, paralel cu teza "mării nedreptăți" făcute națiunii maghiare în 1919 la Paris, imaginea existenței astăzi a unei "Transilvanii multinaționale", chipurile de interferență zonală etnică și culturală care ar aparține, prin toate trăsăturile colectivității uzuale în limbajul oficial din țara vecină, precum declarația repetată a șefului statului ungar, care se consideră "președintele a 15 milioane de maghiari" (și nu a 10 milioane cât are țara vecină), ori formula folosită de fostul prim-ministru privind responsabilitatea sa față de toată maghiarimea, ca și declarațiile repetate ale ministrului apărării al aceluiași stat potrivit căreia strategia de apărare a Ungariei ia în considerare și situația în care se găsește minoritatea maghiară din țările din jur, nu este greu de identificat planul complex al sprijinirii din afară a nemulțumirilor etnicilor maghiari. Iar refuzul guvernului țării vecine de a garanta frontiera comună

atâta vreme cât pretențiile maghiarilor din România nu sunt satisfăcute, referindu-se la o chestiune de însemnătate esențială pentru relațiile de bună vecinătate între state, dezvăluie nu numai gradul de implicare în sprijinirea acestor revendicări dar și seriozitatea cu care trebuie privită această problemă.

Nu încapă nici o îndoială că ne găsim de fapt în fața unei minuțioase acțiuni deliberate de manifestare și statornicire faptică a ceea ce se doarește a fi "statalitatea maghiară" în România, în realitate puterea constituită a unei minorități etnice ce desconsideră Constituția și celelalte legi ale țării în care trăiește, regulile elementare ale bunei conviețuirii și încearcă să disloce și să-i slăbească unitatea și forța de rezistență prin ruperea, dacă nu e posibil a unei Transilvanii întregi, măcar a unor zone, cât mai mari, libere să se orienteze spre exterior în cadrul și sub pretextul "autonomiei colective". Nu se poate minimaliza faptul că această politică, zgomotos susținută de autoritățile țării vecine și emigrația maghiară, a contribuit din plin la carantina nemeritată dar deosebit de costisitoare politic, economic și moral pentru România la care a fost supusă țara noastră atât la Strasbourg cât și la Washington. Pe bună dreptate, ziarul "Nouvelles d'Alsace" sublinia că în "hemiciclu din Palatul Europei (de la Strasbourg - n.n.) am asistat la un veritabil proces înscenat României" în care tonul intervențiilor unor parlamentari (cei unguri în primul rând) a fost deosebit de virulent și arogant; "de fapt, nici un alt stat candidat n-a fost tratat cu asemenea severitate și n-a fost pus în fața unor asemenea exigențe". Nu trebuie subapreciată continuarea unor asemenea acțiuni, atât în organizațiile internaționale cât și în S.U.A., dat fiind faptul că activitatea unor cercuri maghiare din țară și din afară împotriva integrității și unității României se conturează tot mai clar ca o agresiune psihologico-diplomatică abilă, perseverentă, ce desconsideră loialitatea și realitățile istorice, cerințele conviețuirii pașnice între popoare.

■ Prof. dr.
Mircea NICOLAESCU

DIN PRESA INTERNAȚIONALĂ "OCCIDENTUL AR TREBUI SĂ SPRIJINE VALORI, NU PERSONALITĂȚI"

- articol publicat în "International Herald Tribune" -

Modul în care Statele Unite ale Americii și alte puteri occidentale au manevrat problema ultimatumului de bombardare a orașului Sarajevo a relevat două erori în abordarea de către Occident a Rusiei și a fostei lumi comuniste după 1989. Aceste două erori ar putea fi numite "Afectivul" și "Omniscientul".

Prima determină Occidentul să-și identifice interesele cu lideri ruși individuali, potrivit disponibilității acestora de a urma ideile occidentale curente despre modul în care Rusia ar trebui să se reformeze. Această situație este urmată de faptul că Occidentul își modelează politica în privința altor chestiuni - cum ar fi modul de tratare a Serbiei - potrivit felului în care se consideră că aceasta va afecta destinele acelor lideri.

În abordarea Iugoslaviei, guvernele occidentale au fost în repetate rânduri constrânse în ceea ce au făcut de preocuparea față de felul în care ar putea afecta acțiunea lor poziția politică internă a lui Boris Elțin, promovându-i, după toate probabilitățile, pe rivalii lui naționaliști și alimentând tendințele panslaviste. Realitățile obiective ale situației în care se găsește Rusia și alte țări foste comuniste, precum și cele ale structurilor internaționale în care ele trebuie să-și construiască viitorul, au fost neglijate.

Cea de-a doua eroare este cea a omniscienței Occidentului. Avem convingerea că numai noi înțelegem problemele mondiale. Ideile care la data respectivă erau la modă în cercurile occidentale sunt prezentate drept adevăruri generale valabile și cu aplicare generală. Celelalte țări nu

numai că vor trebui să le adopte, dar vor fi și constrânse de realitate să o facă. Nu contează că ideile noastre se schimbă de la un deceniu la altul.

Această eroare constituie, din nefericire, principiul orientativ al politicii externe a Administrației Clinton, după cum a fost el descris de directorul Consiliului de Securitate Națională al Administrației și de purtătorii de cuvânt ai politicii Departamentului de Stat. Ei afirmă că democrația de tip occidental și economia de piață predomină pretutindeni în lume datorită adevărului și eficienței lor ce vorbesc de la sine; politica americană nu are altceva de făcut decât să se alăture acestui curent general pentru a apărea într-o lume mai bună drept patronul triumfător al acestor valori care au creat această lume nouă.

Acesta este un fel de surrogat de materialism dialectic, o imitație naivă și sentimentală a credinței lui Marx în marșul "inevitabil" al istoriei spre comunismul universal. Evenimentele din Rusia, precum și cele din Europa de Est și din Balcani nu au demonstrat, desigur, nici o astfel de mișcare inevitabilă către o societate liberă.

Dimpotrivă. Liderii reformiști din fosta lume comunistă au nevoie de o structură fermă și civilizată de securitate internațională în regiunea lor, structură care să răsplătească respectul față de standardele de conduită pașnică și democratică și să prevadă pedepse pentru nerespectarea acestor standarde.

Aceasta este ceea ce NATO trebuia, probabil, să ofere Europei de Est împreună cu extinderea către est a Uniunii Europene și a altor instituții europene și încorporarea Rusiei în instituțiile economice și politice de cooperare internațională. Dar foarte puține din toate acestea s-au petrecut.

Liderii și locuitorii din regiune au

nevoie de dovada că o structură de valori politice se află la temelia prosperității, precum și a succesului politic și social al Europei occidentale, al SUA și a altor democrații și că aceasta este o structură de care ei se pot atașa pentru a se bucura de avantajele și de securitatea ei.

Ei au nevoie să vadă valori democratice apărate cu fermitate și de o manieră previzibilă de către Occident. Numai aceasta îi poate convinge că sunt valori ce merită îmbrățișate și care le vor asigura totodată și succesul. În cazul Iugoslaviei a fost demonstrat exact opusul.

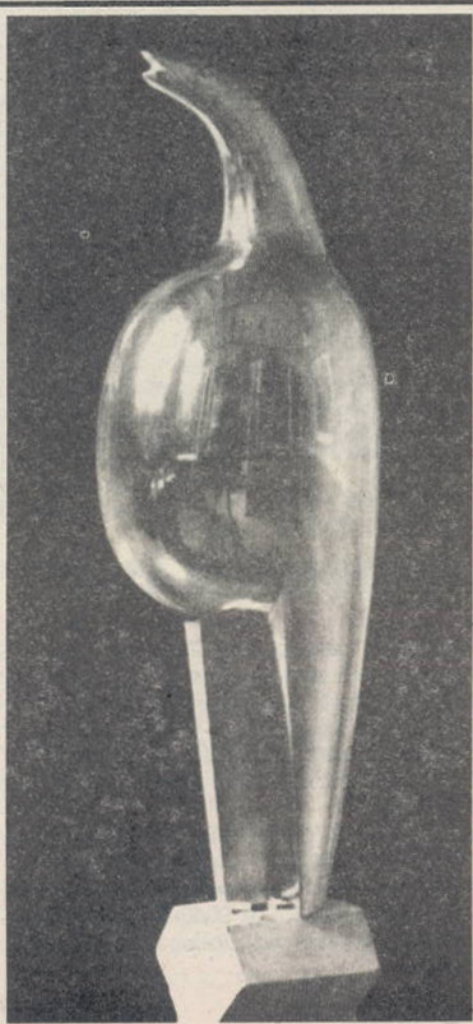
Ei trebuie convingși că au mai mult de câștigat din aderarea la acest sistem decât prin urmărirea anarhică a unor avantaje etnice sau a înălțării naționale individuale. Exemplul Serbiei a servit drept lecție pentru cel de-al doilea caz.

Iar standardul de conduită al Serbiei riscă să devină normă nu numai pentru țările din Europa de Est și fosta URSS, ci chiar și pentru unele guverne din sau de lângă NATO și UE, care consideră câștigurile politice și de securitate din ultima jumătate de secol pierdute, iar autoritatea Occidentului - subminat de consimțământul său față de agresiune și de câștigurile agresiunii.

Ordinea va fi restabilită astăzi - dacă îi este dat să fie restabilită - nu prin intervenție în procesele de politică internă și de reformă din Rusia și din celelalte foste țări comuniste, sau prin puterea de convingere personală sau diplomație personală, ci prin crearea sau consolidarea instituțiilor internaționale care să asigure ordinea, previziunea, securitatea și apărarea valorilor democratice.

Acesta este singurul lucru care mai poate ajuta acum în Iugoslavia. Este lucrul de care Rusia are nevoie, împreună cu celelalte foste națiuni membre ale URSS, și de asemenea Ungaria, cu minoritățile sale în alte țări, și România și Slovacia, și Grecia și Macedonia și altele.

Dacă în Europa de est și de sud-est nu se va reinstaura un climat de securitate internațională și de conduită politică pașnică, lucrurile ar putea căpăta o turnură mult mai rea decât în prezent. Este necesar ca SUA și democrațiile europene să-și apere propriile valori. Dacă nu o vor face, s-ar putea să le piardă.

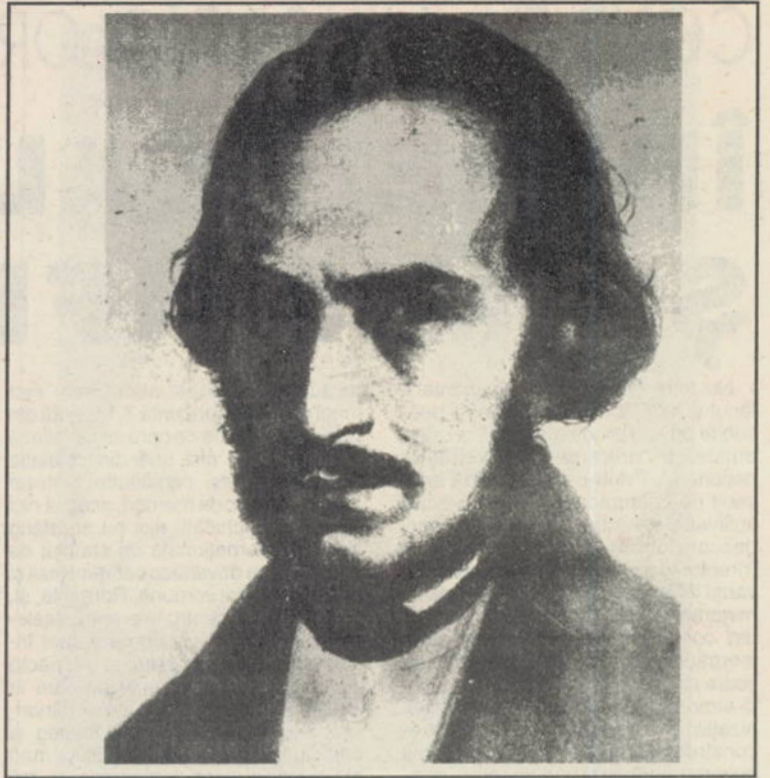

Constantin Brâncuși: Pasărea măiastră (1912)

PERMANENȚE ROMÂNEȘTI

NICOLAE BĂLCESCU

DESPRE REVOLUȚIA NAȚIONALĂ

"În zadar veți îngenunchea și vă veți ruga pe la porțile împăraților, pe la ușile miniștrilor lor. Ei nu vă vor da nimic, căci nici vor, nici pot. Fiți gata, dar, a lua voi, fiindcă împărații, domnii și boierii pământului nu dau numai fără aceea ce le smulg popoarele. Fiți gata, dar, a vă lupta bărbătește, căci prin lucrare și jertfire, prin sângele vărsat poporul dobândește cunoștința drepturilor și datorii sale".

NICOLAE BĂLCESCU

Mersul general al omenirii spre perfecțiune este presărat de un lanț de revoluții, în care fiecare verigă reprezintă un nod al dezvoltării în spirală a popoarelor în drumul lor spre împlinire. "Misia istoriei - spune Nicolae Bălcescu - este de a ne arăta, a ne demonstra această transformare continuă, mișcare progresivă a omenirii, această dezvoltare a sentimentului și a minții omeniești, supt toate formele dinlăuntru și din afară în timp și spațiu. Supt ochiul providenței și după legile către ținta hotărâtă de mai înainte, omenirea înaintea în evoluțiile sale istorice. Prin împărțirea funcțiilor, națiile în omenire, ca și indivizibile în societate, produc, chiar prin diversitatea lor, armonia totului, unitatea. Orice nație, dar, precum orice individ, are o misie a împlinirii în omenire, adică a concurge, după natura și geniul său propriu, la triumful științei asupra naturii, la perfecționarea înțelegerii și simțimentului omenesc po-

trivit legii divine și eterne care guvernează ispitele omenirii și ale lumii".

Ideea de evoluție (și de revoluție), de care se leagă doctrina libertății în opera lui Nicolae Bălcescu, domină întreg fondul său de gândiri și de simțiri și reprezintă topicul arhimedic al întregii sale vieți. "În ceea ce mă privește - mărturisea marele revoluționar român - soarta m-a împins în oarecare măsură să fiu revoluționar. Eu mi-am început viața intrând în pușcărie pentru revoluție și închisoarea obligă, ca noblețea".

Revoluția îi apare lui Nicolae Bălcescu un mod de întregire a românului (ca ins, cetățean și națiune), de eliberare de sub toate servituțiile pe care trecutul i le-a pus ca povară - economice, sociale, politice și naționale - iar această întregire sporește ideea unei noi rânduiri a lumii. Drepturile omului întreg nu sunt drepturile individului natural, ci sunt drepturi umane, pe care numai re-

voluția totală le smulge trecutului prin forță și le garantează prin lege.

Istoria românilor de la transformarea Daciei în provincie romană și până la revoluția lui Tudor Vladimirescu este, în opinia lui Nicolae Bălcescu, o lungă perioadă de tiranie socială, în care interesul, nevoia și sila au stins egalitatea protoistoriei daco-romane și în care țărâniea română - "unicul și adevăratul popor românesc", cum a caracterizat-o, mai târziu, Mihai Eminescu - a fost spoliată și pauperizată continuu. Revoluția condusă de Tudor Vladimirescu a avut un caracter național și social, întrucât libertatea socială nu e cu puțință fără libertate națională. "Ce strigă poporul român, acum în picioare și deșteptat? Poarta călcase drepturile țării; poporul cere să le consfințească din nou; Fanarioții și ciocoi prădaseră un veac țara; poporul cere ca puterea să se ia din mâinile lor, ca tot românul să fie liber; într-un cuvânt cere ca statul să se facă românesc, cere domnirea democrației".

Problema proprietății, pârghie a libertății sociale, nu-i apare lui Nicolae Bălcescu soluționată în cadrul programului de la 1821, fiindcă poporul era asuprit în vremea aceea mai mult în numele statului decât în numele proprietății. "Vladimirescu avu nenorocirea de-a purta glasul în numele poporului și a personifica deșteptarea lui, avu încă nenorocirea

de a-și da viața pentru credința sa și de a fi ucis de acești fanarioți, pe care și după moarte-i umbra lui urmează a-i mătura din țară, cu toate împotrivirile Rusiei ce de mult proteja pe fanarioți, ia puterea din mâna lor; dar în loc de-a o încredința poporului, o lasă în mâna ciocoilor și ciocoii, spre recunoștință, trec la 1828 în partea rușilor, ridicând țara în contra turcilor".

După asasinarea lui Tudor Vladimirescu și reinstaurarea domniilor pământene începe epoca de renaștere națională. Ea este umbră de tina muscalilor, care, de la Petru cel Mare încoa, urmăreau, prin motivări ipocrite, cotoșirea statelor române. Prin Tratatul de la Adrianopol (14 septembrie 1829), cele două state române trec sub "protectoratul" Rusiei vreme de 10 ani, până la

plata despăgubirilor de către turci. Înalta Poartă "renunță" la "dreptul ei de suzeranitate", - prevăzut în Capitulații - în schimbul păstrării autonomiei principatelor și garantării ei, ca să primească un tribut anual fix.

Prin alianța dintre cei doi hultani politici, pătrunderea rușilor în cele două principate este foarte ușurată, iar dreptul de "protectorat" era "dreptul" Rusiei de a se amesteca în treburile lor lăuntrice. Dovada concludentă o reprezintă Regulamentul Organic - primul cod juridic al noii rânduiri impuse românilor - care, pe lângă unele foloase (despărțirea puterilor în stat, libertatea negoțului, introducerea regimului parlamentar), a adus multe ponoase. El a rămas un codex exemplar de însărcinare completă a mulțimii poporului în favoarea ciocoilor vechi (și noi). "Regulamentul Organic de la 1831, care desființează reforma lui Constantin Mavrocordat și se pune în locu-i, e contractul care robește țara ciocoilor și pe ciocoi muscalilor" - scria Nicolae Bălcescu.

Nicolae Bălcescu a murit la 33 de ani, cu dorul de a vedea un stat românesc, unitar, cu o națiune liberă în lăuntru hotarelor lui, descătușată de orice privilegii, eliberată de orice despotism și întemeiată pe domnirea poporului prin popor. Înainte de a-și da obștescul sfârșit întru ale lumii (și de a fi înmormântat în groapa comună a săracilor dintr-un cimitir din Palermo), acest vestit Grah al poporului român își rostie în stil profetic gânduri și simțiri tragice și sublime, în 1852: "Sufletu-mi te slăvește încă, înzeită libertate și, deși oamenii sângiurior au învelit cu maramă neagră dulce fața ta... va veni ziua fericită, ziua izbândirii, când omenirea întreagă se va scula spre a sfâșia acest văl, și dușmanii tăi ce vor împietri la vederea soarelui tău de lumină; atunci nu va mai fi nici un rob, nici nație roabă, nici un stăpân pe altul, ci domnia Dreptății și a Frăției! Aceste cuvinte ce-am dat deviză nației mele vor domni lumea; atunci toți românii vor fi una, și liberi și frați! Vai! Nu voi avea noroc a vedea această zi, deși eu asemenea am muncit și am pățimit pentru dreptate și cel din urmă al meu cuvânt va fi încă un imn ție, țara mea mult dragă".

■ Mihai IORDĂNESCU

■ Ion Mihail POPESCU

'ROMÂNIA AR TREBUI SĂ ACȚIONEZE MAI HOTĂRÂT...'

Cel puțin în spațiul Europei Centrale și Răsăritene, suntem, probabil, poporul cel mai dispus spre autocul-pabilizare. "Vinovățiile" noastre, nu atât reale, cât imaginare, le întorcem pe toate fețele cu o plăcere de care adeseori și se face silă. Și în vreme ce în alte zone ale Europei sau ale lumii, stări de lucruri mult mai criticabile decât ale noastre primesc adeseori o aureolă de legendă, noi ne complacem într-un negativism de cea mai proastă extracție. Această caracterizare nu este folosită întâmplător. Slăbiciunea și nu puterea înțelepciunii îl face pe omul nostru cel de toate zilele să simplifice lucrurile până la cea din urmă vulgarizare. Comoditatea împinsă până la lașitate și nu curajul asumării unui destin creator îl face să vadă totul alandala, acolo unde s-ar cuveni operate disocieri sau asocieri dintre cele mai fine și mai productive prin perspectivele inedite pe care le-ar putea deschide. Nu este, deci, de mirare că în vremea din urmă, la porțile psihologiei noastre naționale bate, cu o insolentă greu de descris, un nou mit: mitul străinătății. Investitorul străin, mai cu seamă, începe să fie văzut la noi ca un fel de minune a lumii, față de care nu trebuie decât să te prosternezi pentru ca întregul corn al abundenței să se reverse fără nici un risc și - ați ghicit! - mai ales fără nici un fel de muncă.

Din fericire, tot străinii - dar de astă dată oameni corecți, dezinteresați, inteligenți - sunt printre cei care caută să ne deschidă ochii asupra erorilor noastre de apreciere. Ei sunt cei care nu numai că se miră de cât ne autocul-pabilizăm și de cum ne învinovățim unii pe alții, dar, pe cât posibil, încearcă să ne convingă - de necrezut! - că, în realitate, noi reprezentăm mai mult decât ceea ce îndeobște credem că suntem și dacă vom continua să ignorăm această realitate, vom pierde și ceea ce încă mai avem: condiția de stat național unitar european, cu o conștiință proprie, bine definită. Din această perspectivă, lucrările recente Conferințe internaționale de la Sinaia - "Reformă și stabilitate în Europa de Est și în țările fostei URSS, interesul Japoniei și potențiala ei contribuție în

domeniu" - s-au dovedit a fi extrem de relevante. Pentru a înțelege semnificația de fond și de perspectivă a acestei reuniuni internaționale, să reținem mai întâi că ea a fost organizată de Școala Națională de Studii Politice și Administrative, în colaborare cu Forumul japonez pentru relații internaționale din Tokio și cu sprijinul Departamentului pentru integrare europeană al Guvernului României. Îndeo-

Aprecieri și îndemnuri dintr-o recentă Conferință internațională de la Sinaia

sebi această prestigioasă participare japoneză - prima de acest fel din Europa Centrală și de Est - i-a conferit evenimentului ca atare o strălucire aparte. Aici își află explicația faptul că la Conferința de la Sinaia au ținut să fie prezenți participanți din Bulgaria, Cehia, Polonia, Slovacia, Ungaria, dar și SUA, Germania, Anglia, Olanda, Grecia ș.a. Interesul pentru strategia niponă, oriunde s-ar manifesta ea, este imens.

Și pe bună dreptate, întrucât, cel puțin de astă dată, intervențiile celor 8 oaspeți japonezi (personalități de prestigiu internațional, între care președintele și vice-președintele Forumului japonez amintit, ambasadorii Japoniei la București și la Praga, plus alți 4 politologi, profesori universitari și analiști cunoscuți) au dovedit de fiecare dată o mare capacitate de adecvare a demersului teoretic la realitatea complexă a acestei zone și o relevanță de-a dreptul unică. Ei sunt cei care, în toila discuțiilor fastidioase despre ceea ce se întreprinde la noi și în alte țări din această zonă pentru stimularea reformei economice prin privatizare, au demonstrat că astăzi, în societățile moderne, postindustriale, apartenența proprietății nu mai contează, ci administrarea ei, de unde și prioritatea managementului economic. Ei s-au ridicat și au demonstrat cu autoritate, în tumultul adeseori confuz de supralicitare a aspectelor pur economice, că succesul în acest domeniu nu poate fi desprins de condițiile geopolitice spe-

cifice, aducând la cunoștința tinerelor somități românești prezente la dezbateri, adevărul resurecțional că "în timp ce dumneavoastră discutați la nesfârșit și cu exces de amănunte implicațiile reale sau numai imaginare ale reformei, iată că ați pierdut Moldova!".

Din partea lor a venit această idee excepțional de simplă, de adevărată și de repudiată la noi că cea mai fertilă și mai necesară investiție făcută în

România nu este a capitalului străin, ci stabilitatea internă a țării care să-i îngăduie a-și pune în valoare întregul potențial productiv. Ei sunt cei care, mai întâi, au semnalat necesitatea stării noastre de veghe la ceea ce ar putea urma după o eventuală pace în Bosnia, din moment ce împărțirea sferelor de influență în această zonă complexă și de răscruce se află în plin proces de desfășurare. Și tot de la oaspeții japonezi a venit această sugestie, pe cât de simplă, pe atât de ignorată în ultima vreme, potrivit căreia străduința tuturor țărilor din această parte a lumii pentru integrarea europeană nu trebuie să estompeze necesitatea unei autentice cooperări zona-

le, prilej cu care ei au subliniat o dată mai mult însemnătatea României care prin mărime, stabilitate, potențial economic și poziția ei geografică poate contribui la promovarea cooperării europene ca finalitate, dar cu luarea consecvență în calcul a intereselor specifice zonei respective. De unde și nevoia - tot de ei frecvent subliniată - a unei structuri de priorități pentru România, necesitatea vitală a această țară să-și conștientizeze interesele într-o strategie operațională pe termen lung. "De ce uitați că în voi e și număr și putere?" - părea să ne întrebe dl. Yutaka Akino, expert japonez la Institutul de Studii est-vest europene de la Praga, parafrazând un vers din Eminescu pe care este neîndoiește că îl cunoștea cel puțin tot atât de bine ca specialiștii români prezenți la această reuniune. Drept pentru care ne-a și declarat: "Impresia mea este că România ar trebui să acționeze mai hotărât și mai nuanțat, plecând de la faptul că, alături de Polonia, reprezintă o putere în afara căreia nu se poate hotărî soarta Europei de Est și Centrale. Cred că stați prea mult în expectativă, așteptați prea mult evoluția Europei, în loc s-o determinați pe măsura rolului ce vă revine."

Iată doar una dintre opiniile asupra căreia ar trebui să medităm îndelung.

REVISTA
OPINIA
națională

TIPOGRAFIA **FED**

TEHNOEDACTARE COMPUTERIZATĂ:
Nicoleta ANGHEL

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon 675.68.45

Costul unui abonament trimestrial este de 600 lei. Plata abonamentelor se face prin mandat postal sau dispoziție de plată pe adresa: Fundația "România de Măine", Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București, Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B.. Abonamente se pot face și prin oficiile poștale din întreaga țară.

Revista "OPINIA NAȚIONALĂ" se află înscrisă în Catalogul de presă "RODIPET" la poziția 2111.

Cititorii din străinătate se pot abona prin "RODIPET" S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr.1, sect. 1 București - România.